VÄRENDS RÄDDNINGS TJÄNST

HANDLINGSPROGRAM

För förebyggande verksamhet och räddningstjänst från 2022 enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Fastställd av: Direktionen
Datum: 2022-01-13
Ersätter Handlingsprogram, Dnr 2019-000634
Dokumentansvarig: Räddningschef, Värends Räddningstjänst

Värends Räddningstjänst, Box 1232, 351 12 Växjö **Besöksadress:** Fagrabäcksvägen 7 (infart Norrtullsgatan)
Organisationsnummer: 222000-1396 **Telefon:** 0470-76 65 00 **Fax:** 0470-127 17 **E-post:** raddningstjansten@vaxjo.se www.vrtj.se

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning 2
Figurförteckning 4
Tabellförteckning 4
1. Inledning 6
2. Beskrivning av kommunerna 7
2.1 Alvesta kommun 7
2.2 Växjö kommun 8
3. Styrning av skydd mot olyckor 9
3.1 Enskildas skyldigheter 9
3.2 Kommunens skyldighet 9
3.2.1 Förebyggande 10
3.2.2 Räddningstjänst 10
4. Risker 11
4.1 Övergripande 11
4.1.2 Analys över räddningsinsatser 16
4.1.2.1 Olyckor som inträffar sällan 18
4.2 Brand i byggnad 20
4.2.1 Personskador vid brand i byggnad 21
4.3 Brand utomhus 22
4.4 Trafikolycka 24
4.4.1 Personskada vid trafikolyckor 26
4.5 Olycka med farliga ämnen 26
4.6 Naturolycka 28
4.7 Drunkning 29
5. Värdering 31
5.1. Brand i byggnad 31
5.2. Brand utomhus 32
5.3. Trafikolycka 33
5.4. Olycka med farliga ämnen 34
5.5. Naturolycka 34
5.6. Drunkning 36
6. Mål 37
6.1. Mål 1 - En effektiv räddningstjänst 38
6.2. Mål 2 – En lärande räddningstjänst 38

6.3. Mål 3 – En räddningstjänst med förmåga att hantera större komplexa och samtidiga händelser....39
6.4. Mål 4 – En räddningstjänst som stärker den enskildes förmåga....39
6.5. Mål 5 – En räddningstjänst med förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig....40
6.6. Mål 6 – En räddningstjänst med förmåga att verka vid extraordinära händelser....40
7. Förebyggande – förmåga och verksamhet....41
7.1. Tillsyn....41
7.2. Stöd till den enskilde....42
7.3. Rengöring och brandskyddskontroll....43
7.4. Övriga förebyggande åtgärder....44
8. Räddningstjänst - förmåga och verksamhet....46
8.1 Övergripande....46
8.1.1 Värends räddningstjänstförmåga och verksamhet.... 466
8.1.2 Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner och organisationer....48
8.1.2.1 Gränslös räddningstjänst och stöd med resurser.... 48
8.1.2.2 Räddningssystem Småland-Blekinge (RSB).... 49
8.1.2.3 RSöS.... 49
8.1.3 Alarmering av räddningstjänsten....50
8.1.4 Brandvattenförsörjning....50
8.1.5 Responstid räddningsresurser....51
8.1.6 Samverkan med andra aktörer....51
8.1.7 Varning och information till allmänheten....52
8.1.7.1 Viktigt meddelande till allmänheten (VMA).... 52
8.2 Per olyckstyp....53
8.3. Ledning i räddningstjänsten....59
8.3.1 Gemensamma ledningssystemet uppbyggnad för Räddningssystem Småland-Blekinge (RSB)....59
8.3.2 Beslutsdomäner....60
8.3.2.1 Roller i ledningssystemet.... 61
8.4. Samtidiga och omfattande räddningsinsatser....63
8.5. Räddningstjänst under höjd beredskap....63
9. Uppföljning, utvärdering och lärande....65
Bilaga B: Beskrivning av samråd....67

Figurförteckning

Figur 1 Insatser för Värends räddningstjänst, endast insatser enligt LSO 16
Figur 2 Insatser per 1000 invånare för respektive kommun, förbundet samt riksgenomsnitt 17
Figur 3 Fördelning av insatserna för Värends räddningstjänst, 2015 – 2020. 17
Figur 4 Antal insatser uppdelat per olyckstyp och år för Värends räddningstjänst.. 18
Figur 5: Antal Brand i byggnad mellan åren 2016-2020. 20
Figur 6: Geografisk position på brand i byggnad åren 2016-2020. 20
Figur 7: Variation över året avseende brand i byggnad. 21
Figur 8: Variation över dygnet avseende brand i byggnad. 21

Figur 9: Antal brand utomhus mellan åren 2016-2020. 22
Figur 10: Variation över året avseende brand utomhus. 23
Figur 11: Variation över dygnet avseende brand utomhus. 23
Figur 12: Geografisk position på brand utomhus åren 2016-2020. 24
Figur 13: Antal trafikolyckor mellan åren 2016-2020. 25
Figur 14: Geografisk position trafikolyckor 2016-2020. 25
Figur 15: Variationen över året avseende trafikolycka. 26
Figur 16: Variationen över dygnet avseende trafikolycka. 26
Figur 17: Antal utsläpp farligt ämne mellan åren 2016–2020. 27
Figur 18: Geografisk position olyckor med farliga ämnen 2016-2020. 28
Figur 19: Antal naturolyckor mellan åren 2016-2020. 29
Figur 20: Geografisk position naturolyckor 2016-2020. 29
Figur 21: Antal drunkningsolyckor mellan åren 2016-2020. 30
Figur 22: Geografisk position drunkningsolyckor 2016-2020. 30
Figur 23: Värends räddningstjänst geografi. 46
Figur 24: Responstid Värends räddningstjänst. 51
Figur 25 Schematisk bild av ledningsnivåerna i systemet. 59
Figur 26 Schematisk bild av beslutsdomänerna i ledningssystemet 60
Figur 27 Roller och nivåer finns inom ledningsorganisationen 61

Tabellförteckning

Tabell 1: Tätorter i Alvesta kommun. 7
Tabell 2: Tätorter i Växjö kommun. 8
Tabell 3: Övergripande sammanfattning om riskbilden i Värends räddningstjänst. 11
Tabell 4 Scenarier från den kvalitativa delen i riskanalysen. 19

Tabell 5: Värends räddningstjänst stationer och dess numerär 47
Tabell 6: Övergripande effekter och nyckeluppgifter. 54
Tabell 7: Förmågebeskrivning per station. 58

1.Inledning

Detta dokument utgör handlingsprogram för förebyggande verksamheten och räddningstjänst i enlighet med 3 kap. 3 och 8 §§ i lag (2003:7773) om skydd mot olyckor med ändringar t.o.m. SFS 2020:882. Handlingsprogrammet gäller för Värends räddningstjänstförbund, bestående av Växjö kommun och Alvesta kommun.

Dokumentet följer en given struktur i enlighet med MSBFS 2021:01, Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst.

Handlingsprogrammet har samrådts med olika närliggande kommuner och berörda myndigheter. Samrådsredogörelse återfinns i Bilaga B.

Beslut om fastställande av handlingsprogrammet har fattats av direktionen den 2022-01-13

Detta handlingsprogram ersätter tidigare handlingsprogram, Dnr 2019-000634.

2. Beskrivning av kommunerna

Nedan beskrivs Växjö och Alvesta kommuner kortfattat.

2.1 Alvesta kommun

Enligt Sveriges kommuner och regioner (SKR) klassificeras Alvesta kommun som en "Pendlingskommun nära en större stad". Kommunen har 20 224 invånare (2020) och har en yta på 978 kvadratkilometer, vilket ger 21 invånare per kvadratkilometer (Alvesta kommun) (SCB:s Kommuner i siffror och Alvesta kommuns hemsida).

Invånarantalet i kommunen har legat relativt stabilt strax under 20 000 invånare mellan åren 1970-2015.

Cirka 70% av kommunens invånare är boende i någon av kommunens tätorter. Kommunen har följande tätorter (Kommunfakta 2018):

Tätort	**Invånarantal (2018)**
Alvesta	8917
Moheda	1949
Vislanda	1797
Grimslöv	613
Torpsbruk	396
Hjortsberga	248
Totalt:	13 920

Tabell 1: Tätorter i Alvesta kommun.

Ytan i Alvesta kommun utgörs av ungefär 80 % skog, 12 % jordbruksmark och 5 % bebyggelse. (SCB kommuner i siffror)

Inom kommunen finns följande större infrastruktur: järnvägar (Södra stambanan och Kust-kustbanan), vägar (riksväg 23, 25, 27 och primär länsväg 126) och närhet till regional flygplats (Smaland Airport) (Alvesta kommun ÖP).

2.2 Växjö kommun

Enligt Sveriges kommuner och regioner (SKR) klassificeras Växjö kommun som en ”Större stad”. Kommunen har 94 859 invånare (2020) och har en yta på 1914 kvadratkilometer, vilket ger 49 invånare per kvadratkilometer (SCB:s Kommuner i siffror och Växjö kommuns hemsida ”Fakta Växjö kommun”).

Bostadsproduktionen har under perioden 2015 - 2019 legat på i snitt cirka 770 nya bostäder per år. (Växjö kommuns hemsida ”Fakta Växjö kommun”).

Cirka 87% av kommunens invånare är boende i någon av kommunens tätorter (SCB kommuner i siffor). Kommunen har följande tätorter (SCB, Statistiska tätorter):

Tätort	**Invånarantal år (2020)**
Braås	1 779
Furuby	383
Gemla	1 141
Ingelstad	1 881
Lammhult	1 751
Nöbbele	245
Rottne	2 434
Tävelsås	354
Växjö	71 009
Åby	418
Åryd	676
Öja	397
Totalt	82 468

Tabell 2: Tätorter i Växjö kommun.

Ytan i Växjö kommun utgörs av ungefär 80 % skog, 11 % jordbruksmark och 5 % bebyggelse. (SCB kommuner i siffror)

Inom kommunen finns följande större infrastruktur: järnväg Kust-kustbanan, vägar (riksväg 23, 25, 27 och 30) och regional flygplats (Smaland Airport).

3. Styrning av skydd mot olyckor

LSO innehåller bestämmelser om det ansvar som staten, den enskilde och kommunerna har inom området skydd mot olyckor:

3.1 Enskildas skyldigheter

- Varna dom som är i fara och vid behov tillkalla hjälp (2 Kap 1§)
- Ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar skall i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka. (2 Kap 2§)
- Vid en anläggning där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön, är anläggningens ägare eller den som utövar verksamheten på anläggningen skyldig att i skälig omfattning hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och i övrigt vidta nödvändiga åtgärder för att hindra eller begränsa sådana skador. (2 Kap 4§)

3.2 Kommunens skyldighet

Direktionen Värends räddningstjänst fullgör Alvesta och Växjö kommuns uppgifter inom räddningstjänsten inklusive uppgifter enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Det framgår av förbundsordningen för Värends Räddningstjänst 2020-000260. Delegering till enskilda tjänstemän följer av: Delegeringsordning för direktionens verksamhet inom Värends Räddningstjänst dnr 2020-000307. Beslut om fastställande av handlingsprogrammet har fattats av direktionen 2022-01-13

Kommunens ansvar avser förenklat tre delar i arbetet LSO; förebyggande verksamhet, räddningstjänst och efterföljande åtgärder:

3.2.1 Förebyggande

- En kommuns uppgifter enligt denna lag skall fullgöras av en eller flera nämnder (3 Kap 11§).
- Samordna verksamheten och samarbeta med andra kommuner och myndigheter (1 Kap 6§)
- Åtgärder ska vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder (3 Kap 1§)
- Rådgivning och information till den enskilde (3 Kap 2§)
- Handlingsprogram för förebyggande verksamhet (3 Kap 3§)
- Sotning och brandskyddskontroll (3 kap 4§)

Avtal finns mellan Alvesta och Växjö kommun och Smålands sotaren, att ansvara för sotning och brandskyddskontroll enligt 3 Kap. 4§.

- Tillsyn av enskildas efterlevnad av lagen (5 Kap 1§)

3.2.2 Räddningstjänst

- Ansvara för räddningstjänst om inte annat följer av 4 kap 1–6§. (3 Kap 7§)
- Det ska finnas en räddningschef som ska ansvara för att räddningstjänsten är ändamålsenligt ordnad (3 Kap 16§)
- Övergripande ledningssystem (3 Kap 16b§)

Samarbetsavtal Småland-Blekinge – avseende övergripande ledning av kommunal räddningstjänst

- Handlingsprogram för räddningstjänst (3 Kap 8§)
- Informera allmänheten om räddningstjänstens förmåga och om hur information och varning kan fås vid allvarliga olyckor (1 Kap 7§)

Avtal finns med SOS Alarm Sverige AB som ansvarar för manöver av utomhusvarning.

- Anordningar för alarmering av räddningsorganen (6 Kap 10§)

Avtal finns med SOS Alarm Sverige AB som ansvarar för alarmering av räddningsorgan.

- Fullfölja åtaganden för räddningstjänst och övriga åtgärder under höjd beredskap (8 Kap 2§)

4. Risker

Enligt 3 kap. 3 och 8 §§ LSO ska kommunen i handlingsprogrammet beskriva de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser enligt 1 kap. 2§. Enligt 7 och 8 §§ MSBFS 2021:1 ska beskrivningen delas in i en övergripande nivå och en mer detaljerad nivå per olyckstyp.

4.1 Övergripande

Grundläggande för att kunna identifiera verksamhetens behov är en analys av vilka risker som finns inom kommunens område och som kan leda till räddningsinsats. Den riskidentifiering och riskvärdering som har gjorts har haft utgångspunkt i de lokala förhållandena, med hänsyn till exempelvis geografi, naturförhållanden, befolkning, bebyggelse, riskobjekt och riskmiljöer. Förändringar i omvärlden sker snabbt och riskanalysen behöver därför ständigt hållas uppdaterad.

En övergripande sammanfattning av den kommunala riskbilden utifrån olika områden beskrivs i Tabell 3 nedan.

Område	**Underrubriker**	**Risker och utveckling**
Samhällsutveckling	Demografi Trafik Bostäder	Befolkningsmängden inom Värends räddningstjänst upptagningsområde har de senaste åren en tilltagande ökning av antalet folkbokförda och prognoser talar om en fortsatt ökning framöver. I takt med att tätorten växer och att man får en ökad befolkning innebär det att nya satsningar måste göras på infrastruktur, bostadsområden och arbetstillfällen. I takt med att kommunerna växer sker även en ökning av såväl persontrafik som av godstrafik. Riskerna kommer således att öka i takt med utvecklingen: äldre befolkning, ny komplex byggnation, nya byggmaterial, ökad teknisk komplexitet, alternativa transportmedel, energikällor m.fl.
Geografisk utveckling	Exploatering	Växjö kommun verkar för att Växjö tätort ska expandera åt i princip samtliga håll och denna expandering är pågående och omfattande. Det sker parallellt med detta en pågående förtätning av tätorten.

		Beträffande Alvesta kommun är det främst österut som det planeras för expandering av tätorten och även denna är pågående. Detta ställer nya krav på tillgänglighet för räddningstjänst, storlek på räddningstjänstens organisation, framkomlighet och personalförsörjning av räddningstjänstpersonal.
	Natur, sjöar och badplatser	Inom kommunerna finns det många sjöar, badplatser, vattendrag och det lockar många gäster samt turister varje år. Utöver detta finns det stora skogs- och naturområden som lockar turister. Sammantaget innebär det risker för att det ska förekomma drunkningar, sjönöd, utsläpp av miljöfarliga ämnen, skogsbränder mm.
Naturolyckor	Skogsbränder Väderrelaterade olyckor	De senaste decennierna har risken för skogsbränder, översvämning och extremväder – skyfall, värmeböljor, stormar mm. ökat. Den globala medeltemperaturökningen tros ha lett till mer frekvent och intensivare väderfenomen. Samtliga fenomen bedöms inträffa oftare än vad deras namn antyder, 100 års regn, århundradets storm osv. Riskerna som uppstår innebär att räddningstjänsten behöver vara samhället behjälpliga vid flertalet olika händelsetyper över ett stort geografiskt område. Skogsbränder, översvämningar, nedblåsta träd, nödställda personer eller djur mm. Då frekvensen och intensiteten för extremväder ökar kommer även sannolikheten och konsekvenserna att öka vilket innebär en ökad risk.
Industrier och farlig verksamhet	Industrier	Det finns i vårt verksamhetssystem registrerat ca 125 industrier inom förbundet, varav ca: 60 hanterar brandfarlig vara och/eller explosivvara. Utöver detta finns det ett antal mindre industrier som inte finns registrerade.

		Det finns 322 tillståndspliktiga verksamheter som hanterar brandfarlig vara samt 74 verksamheter som hanterar explosivvara. Det finns fem verksamheter, samtliga bergtäkter som är Sevesoverksamheter med den lägre kravnivån. Utöver dessa finns det en flygplats som betraktas som en farlig verksamhet utifrån LSO 2:4. Konsekvenserna vid en olycka på en industri är generellt stora vilket föranleder att det finns en betydande riskbild kopplade till dessa verksamheter. Industrier och exempelvis lager har ofta en hög brandbelastning, lägre ställda krav på bärighet och bitvis långa inträngningsvägar som bidrar till riskbilden.
Transport farligt gods	Väg och järnväg	Farligt gods transporteras på flera vägar i kommunen (RV 27, RV25, RV23, väg 126 m.fl.) och på södra stambanan, kust till kust banan. En exakt siffra på mängden går inte återge, då den är belagt med sekretess av Trafikverket. Ett riktmärke anger att utav samtliga transporter så utgörs ca 3 % av transporter med farligt gods. Olycka/utsläpp med farligt gods kan ske på flera sätt, exempelvis genom mekanisk påverkan i samband med urspårning, avåkning, kollision mellan fordon/tåg, läckage från felaktiga tankar eller genom sabotage och terrorism. Sammantaget innebär Södra stambanans trafik och det gods som framförs på vägarna en risk för att olyckor med farligt gods ska inträffa.
Skyddsvärd bebyggelse eller anläggning där stort antal personer vistas och utrymning är en kritisk faktor	Särskilt boende, gemensamhetsboenden, rättspsykiatrisk vård, sjukhus, hotell etc.	Det finns inom kommunerna ett stort antal byggnader där det bedrivs sjukvård, dagtidsverksamhet, särskilt behovsprövat boende, gemensamhetsboenden.

		Utöver detta finns större samlingslokaler där många människor kan vistas samtidigt. Generellt är riskerna större där det finns personer som inte kan utrymma själva, är sovande eller är obekanta med lokalerna och utrymningsvägarna. Då konsekvenserna vid brand eller olycka riskerar att bli mycket allvarliga, finns ett stort skyddsvärde för personintensiv verksamhet och utrymningskritiska anläggningar. Livräddningsmomentet vid en räddningstjänstinsats i dessa verksamheter eller anläggningar kan bli komplicerat och resursomfattande. När personer har liten eller ingen möjlighet att utrymma på egen hand så innebär det att ett stort ansvar läggs på utrymningsstrategi och personalens kunskap och agerande. Det byggnadstekniska brandskyddet får också stor inverkan i händelse av olycka.
Samhällsviktig verksamhet	Elförsörjning, vattenskyddsområden, hälso- och sjukvård, reningsverk etc.	Verksamheter där samhällsfunktionerna skulle kunna påverkas i stor omfattning om en olycka inträffar räknas som samhällsviktiga. Definition av en samhällsviktig verksamhet är en verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor: • Ett bortfall av, eller en svår störning i verksamheten kan ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort sikt leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället. • Verksamheter är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.

		Inom kommunerna finns exempelvis anläggningar för vatten- och avloppsrening, värmeproduktion, elproduktion, elförsörjning, blåljusverksamhet, hälso- och sjukvård samt omsorg m.fl. Konsekvensen vid en olycka i en samhällsviktig verksamhet kan bli förödande, vilket innebär att risken är hög.
Kritisk infrastruktur	Södra stambanan Större vägar Flygplats	Södra stambanan passerar genom Alvesta kommun och har såväl ett stort antal resenärer som mycket godstrafik. Inom kommunerna finns ett flertal större vägar; RV 27, RV 25, RV 23 m.fl. Påkörningar, avåkningar eller utsläpp förekommer på såväl väg som järnväg och är en påtaglig risk för såväl människor, miljö och samhällsekonomiskt. I Växjö kommun finns Småland Airport där risk för flygolycka inte kan uteslutas med de konsekvenser som det skulle innebära såväl personellt, miljömässigt samt ekonomiskt.
Avsiktliga händelser och antagonism	Terror	Terrorhotnivån i Sverige ligger kvar på förhöjd nivå och det främsta terrorhotet mot Sverige framöver kommer sannolikt från islamistiskt- och högerextremistiskt motiverad terrorism enligt NCT (Nationellt centrum för terrorhotbedömning). Såväl Växjö som Alvesta kommun har objekt där det torde föreligga risk för stor påverkan vid ett eventuellt attentat.
	Särskilt utsatta områden	I Växjö kommun återfinns området Araby som är ett område med särskilda problem och särskild riskbild för räddningstjänsten såsom exempelvis ökad risk för anlagda bränder samt en ökad hotbild för blåljuspersonal. Området har klassats som ”ett särskilt utsatt område” av polismyndigheten, men klassas 2021 som ”ett riskområde” .

	Pågående dödligt våld	Skolattentat eller händelser med Pågående Dödligt Våld (PDV) är svåra att förutspå men bedöms inte osannolika att inträffa. En sådan händelse ställer höga krav på god samverkan mellan de olika samhällsaktörerna.
	Anlagda bränder	Det förekommer avsiktligt anlagda bränder, dels i byggnader, dels i skog och mark och dels i fordon. Konsekvenserna för en anlagd brand kan bli väldigt stora.
	Suicid	Ökad psykisk ohälsa i samhället lär leda till fler fall av suicid eller hot om suicid.

Tabell 3: Övergripande sammanfattning om riskbilden i Värends räddningstjänst.

4.1.2 Analys över räddningsinsatser

Riskanalysen omfattar olyckor som kan leda till räddningsinsats enligt LSO inom det geografiska upptagningsområdet för förbundet, dvs. Växjö och Alvesta kommun. Riskanalysen omfattar statistik mellan åren 2015 och 2020. Totalt hanterar Värends räddningstjänst cirka 1200 räddningsinsatser per år. Utöver detta hanterar räddningstjänsten uppdrag som inte är enligt LSO i storleksordningen 200 per år, men dessa är som sagt inte med i statistikunderlaget och analysen.

Antalet räddningsinsatser enligt LSO som totalt gjorts inom Värends räddningstjänst är fördelade över åren enligt *figur 1*. 2018 ökade antalet insatser, vilket till stor del kan härledas till den torra sommaren och ett stort antal bränder i skog och mark under detta år samt att antalet automatlarm var ovanligt många detta år. 2019 återgick antalet insatser till mer normal nivå och 2020 minskade antalet insatser, troligen till följd av Coronapandemin.

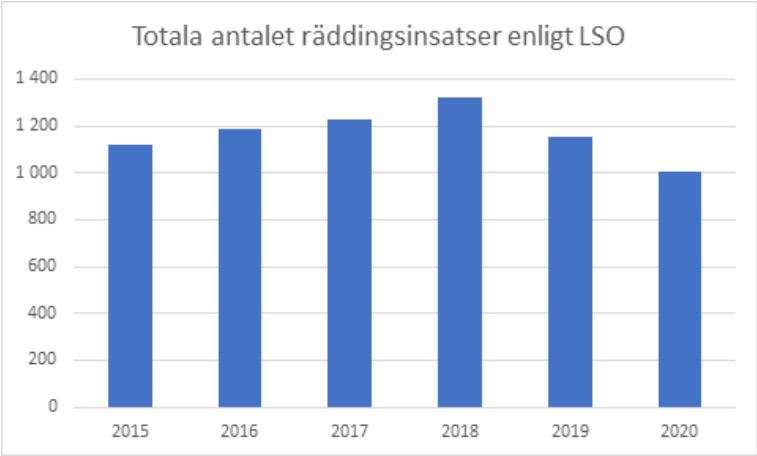

Figur 1 Totalt antal insatser för Värends räddningstjänst. Detta omfattar endast insatser enligt LSO. Källa: IDA.

Figuren ser något annorlunda ut om antalet insatser räknas per 1000 invånare i respektive kommun, se *figur 2*. Som framgår av figuren har antalet insatser per 1000 invånare under tidsperioden varit högre i Alvesta kommun jämfört med Växjö kommun samt något högre än riksgenomsnittet totalt sett för förbundet fram till år 2020 då denna trend bröts.

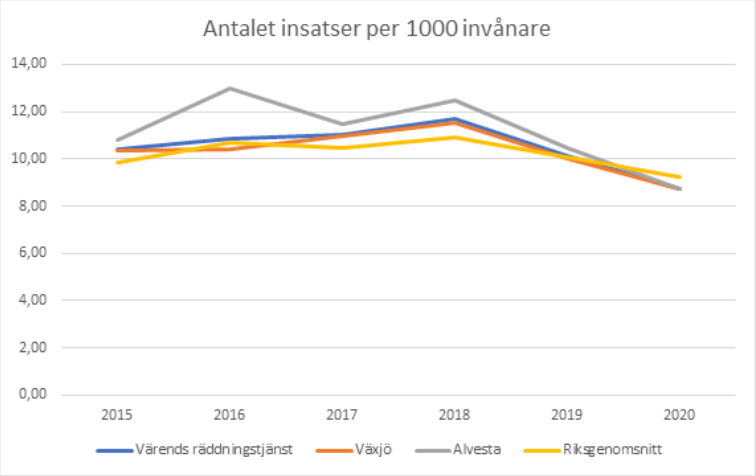

Figur 2 Antal insatser per 1000 invånare för respektive kommun, förbundet samt riksgenomsnitt. Detta avser uppdrag som är räddningstjänst enligt LSO. Källa: IDA

Av figur 3 framgår fördelningen av insatserna. I kategorien "övrigt" ingår: nödställt djur, ras i byggnad, översvämning, annan vattenskada, annan olycka eller tillbud, annan händelse utan risk för skada. Observera att drunkning och drunkningstillbud redovisas enskilt, vilket görs då de bedöms allvarliga. Inom Värends räddningstjänst består andelen insatser till 0,6% av drunkning/- tillbud och i Sverige är samma siffra 0,4%.

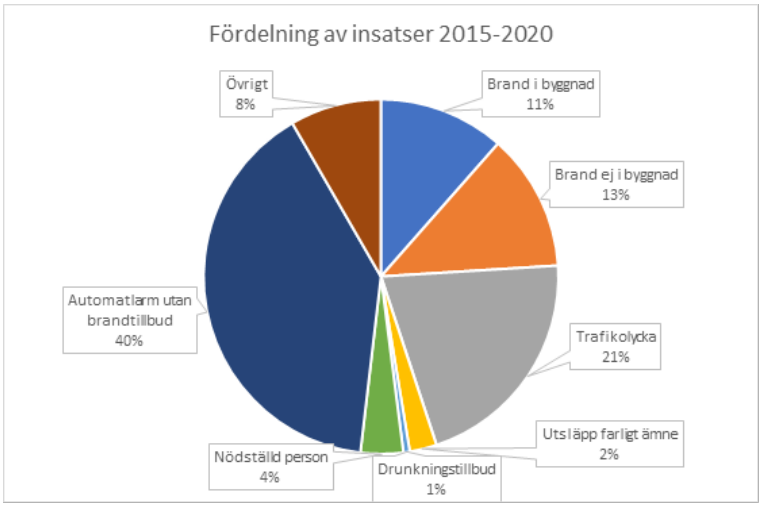

Figur 3 Fördelning av insatserna för Värends räddningstjänst, 2015 – 2020. Källa: IDA.

Räddningsinsatsernas fördelning över året visar att andelen insatser är större under perioden april till november. Fördelningen beror även på vilken typ av insats det är frågan om, exempelvis inträffar den största delen av bränderna som inte är i byggnader mellan april och september, dvs under gräs- och skogsbrandssäsongen.

Av figur 4 framgår hur antalet insatser sett ut per olyckstyp per år för Värends räddningstjänst.

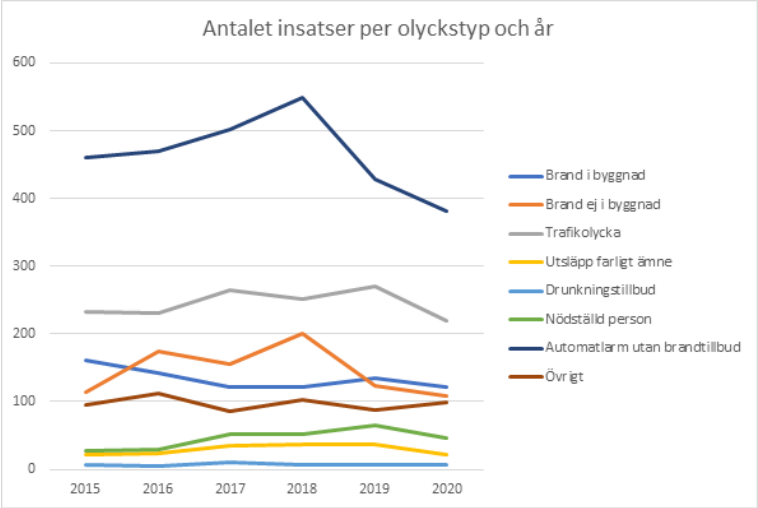

Figur 4 Antal insatser uppdelat per olyckstyp och år för Värends räddningstjänst. Källa: IDA.

4.1.2.1 Olyckor som inträffar sällan

Riskanalysen omfattar även en kvalitativ del, som behandlar de stora olyckor eller stora oönskade händelser som inträffar mer sällan. Dessa behöver inte nödvändigtvis innebära en räddningsinsats, men beaktas eftersom de kan ha en påverkan på räddningstjänstens förmåga att genomföra räddningsinsatser eller det kan förväntas att räddningstjänsten har en viktig roll i hanteringen av händelsen.

Vissa av riskerna kan innebära ett stort antal samtidiga räddningsinsatser eller omfattande räddningsinsatser. I riskanalysen analyseras ett antal scenarier som kan tänkas inträffa och som skulle få påverkan på Värends räddningstjänst. Dessa scenarier framgår i tabell 4. Dessa händelser kan sammanfattas i att de ofta är komplexa händelser som har stort ledningsbehov och i vissa fall även kräver omfattande materiella och personella resurser, i vissa fall över lång tid.

Scenario	Sannolikhet	Konsekvens	Trend	Kommentar
Brand med omfattande personskador (5 eller fler)	Låg	Stor	Oförändrad	Har inte inträffat under senast 5 års-perioden.
Brand med omfattande egendomsskador (kostnad> 5 milj. SEK)	Hög	Liten	Ökande	Har inträffat vid flera tillfällen senast 5 års-perioden.
Brand med omfattande miljöskador	Medel	Medel	Oförändrad	Har inträffat senaste 5 års-perioden.
Större utsläpp av farligt ämne	Låg	Medel	Oförändrad	Har inte inträffat under senast 5 års-perioden.
Omfattande kommunikations- och transportolyckor	Låg	Medel	Oförändrad	Har inte inträffat under senast 5 års-perioden
Extremt väder	Hög	Medel	Ökande	Har inträffat vid flera tillfällen senast 5 års-perioden.
Översvämning	Hög	Låg	Ökande	Har inträffat vid flera tillfällen senaste 5 års-perioden.
Större skogsbrand	Hög	Medel	Ökande	Har inträffat vid flera tillfällen senast 5 års-perioden.
Störning i samhällsviktiga funktioner	Medel	Stor	Ökande	Har inträffat senaste 5 års-perioden.
Anlagd brand	Hög	Stor	Ökande	Har inträffat vid flera tillfällen senast 5 års-perioden.
Social oro	Medel	Medel	Ökande	Har inträffat vid flera tillfällen senast 5 års-perioden.
Terror	Låg	Stor	Ökande	Har inte inträffat under senast 5 års-perioden.
Flera samtidiga större händelser	Hög	Medel	Ökande	Har inträffat vid flera tillfällen senast 5 års-perioden.
Pandemi eller annat sjukdomsutbrott	Medel	Medel	Ökande	Har inträffat senaste 5 års-perioden.
Krig	Låg	Stor	Oförändrad	Har inte inträffat under senast 5 års-perioden.

Tabell 4 Scenarier från den kvalitativa delen i riskanalysen med bedömd sannolikhet, konsekvens och trend.

4.2 Brand i byggnad

Under åren 2016–2020 hanterade räddningstjänsten årligen ca 140 larm om bränder i byggnader, se Figur 5. Trenden förefaller vara oförändrad under åren, varför det finns anledning att tro att det kommer se liknande ut under kommande 3-årsperiod. Då befolkningen och därmed bebyggelsen ökar i förbundet kan man dock anta att det på en längre tidsperiod kommer att ske en ökning av antalet bränder i byggnader.

Figur 5: Antal Brand i byggnad mellan åren 2016-2020.

Geografisk position brand i byggnad

I kartbild nedan framgår vilka platser inom Växjö och Alvesta kommun Värends räddningstjänst respondera på under åren 2016–2020 för brand i byggnad.

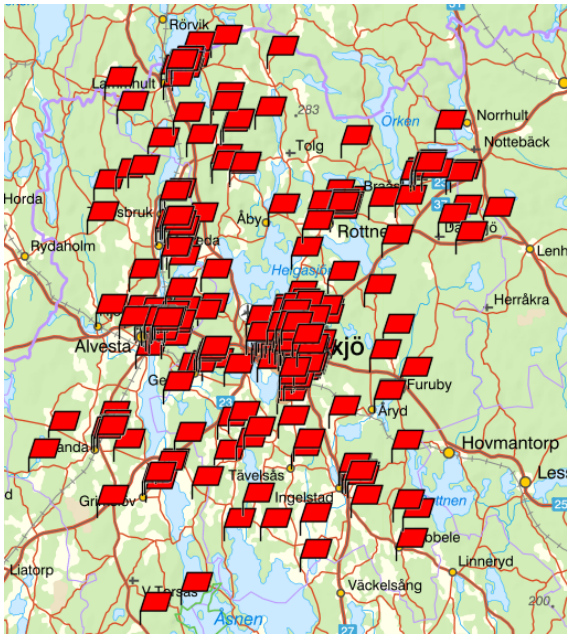

Figur 6: Geografisk position brand i byggnad mellan åren 2016–2020.

Fördelning över år och dygn

Händelserna är relativt jämnt fördelade över årets månader, med undantag för april då det är fler händelser än resterade månader, se *Figur 7: Variation över året avseende brand i byggnad*. Anledningen till denna skillnad är svår att analysera närmare, men är något som bör följas upp för att finna vägar att om möjligt förebygga detta.

Figur 7: Variation över året avseende brand i byggnad.

Sett över dygnet så sker de flesta händelserna mellan kl. 14 och kl. 21, se Figur 8.

Figur 8: Variation över dygnet avseende brand i byggnad.

4.2.1 Personskador vid brand i byggnad

Under perioden 2016 till 2020 har det inte varit några dödsbränder i förbundet. Vid 43 av händelserna inträffade personskador av varierande allvarlighetsgrad där majoriteten, ca: 75% av händelserna med personskador, skedde i flerbostadshus.

Bostadsbeståndet i Växjö kommun utgörs av ca 43% småhus, medan det i Alvesta kommun utgörs av ca 69 % småhus (Länsstyrelsen Kronoberg; bostadsmarknadsanalys 2021 – Kronobergs län). Detta ska jämföras med andelen personskador som alltså till 75% inträffar i flerbostadshus, vilket innebär att flerbostadshus är kraftigt överrepresenterat för händelser med personskador kopplade till brand i byggnad.

Vid händelser med personskador är det endast vid ca 25% säkerställt att brandvarnare utlöste. Då det vid ca 50% av händelserna är okänt om det fanns brandvarnare eller om brandvarnaren utlöste så är det ett förbättringsområde för räddningstjänsten framöver att få in bättre statistik kring detta för att på så sätt kunna göra riktade insatser för att minska antalet skadade vid bränder i byggnader.

4.3 Brand utomhus

Under de undersökta åren åkte räddningstjänsten årligen på mellan 100 och 200 bränder som var utomhus, se Figur 9. När det gäller dessa händelser är väder en direkt avgörande faktor, vilket syns år 2018 som var ett ovanligt varmt och torrt år, med flera skogsbränder i förbundet samt över hela Sverige. Då den troliga framtidsutvecklingen tyder på mer extremt väder kan man förvänta sig en ökning av dessa larm på sikt. Den närmaste 3-årsperioden är det troligt att frekvensen kommer att förbli mellan 100-200 händelse årligen.

Figur 9: Antal brand utomhus mellan åren 2016–2020.

Dessa händelser sker framförallt under gräs- och skogsbrandssäsongen från slutet av april till september, se Figur 10. De händelser som sker resterande år är framförallt bränder i fordon.

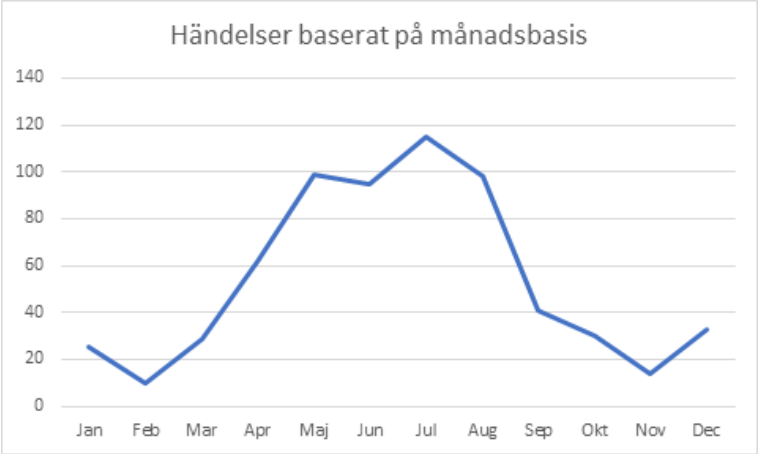

Figur 10: Variation över året avseende brand utomhus.

Sett över dygnet så sker bränder utomhus tidsmässigt från lunchtid fram till kvällen. De händelser som sker på övrig tid av dygnet är i princip uteslutande bränder i fordon.

Figur 11: Variation över dygnet avseende brand utomhus.

Geografisk position brand utomhus

I kartbild nedan framgår vilka platser inom Växjö och Alvesta kommun Värends räddningstjänst respondera på under åren 2016–2020 för brand utomhus.

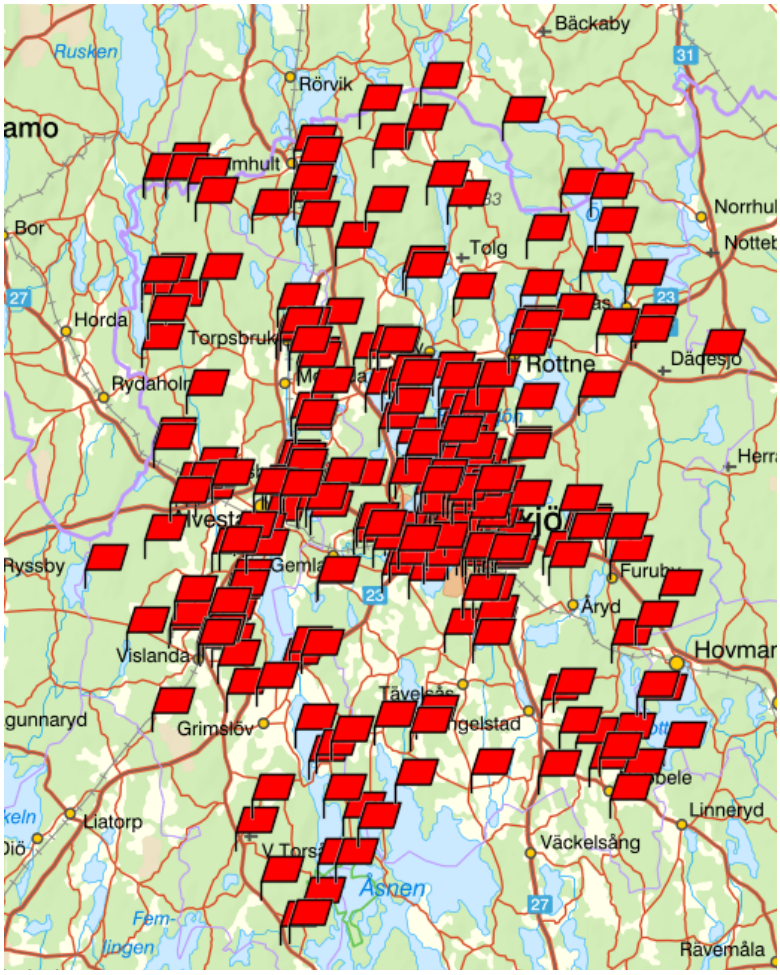

Figur 12 Geografisk position brand utomhus mellan åren 2016–2020.

4.4 Trafikolycka

Under åren 2016 – 2020 har räddningstjänsten årligt hanterat i snitt drygt 250 trafikolyckor, se Figur 11. Under 2020 minskade antalet trafikolyckor vilket troligen beror på pandemin. Det troliga är att det under kommande 3-årsperiod återgår till drygt 250 händelser årligen. På längre sikt är det troligt att antalet trafikolyckor i förbundet ökar ytterligare då trafikintensiteten kommer att öka med ökande befolkning.

Figur 13: Antal trafikolyckor mellan åren 2016–2020.

Geografisk position trafikolyckor

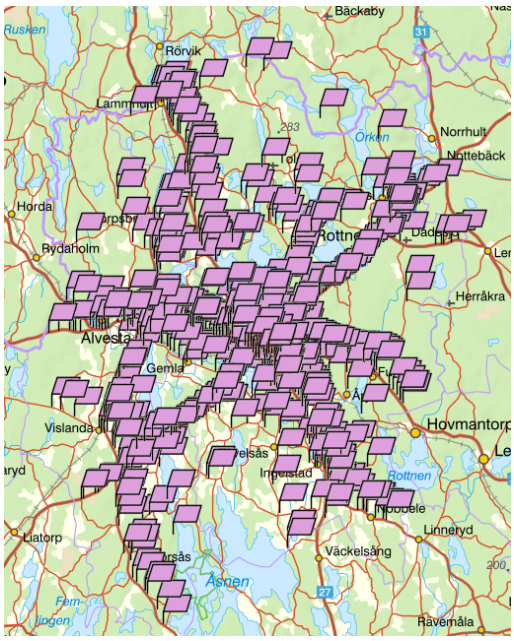

Figur 14: Geografisk position trafikolyckor mellan åren 2016–2020.

Fördelning över år och dygn

Trafikolyckorna ökar något under augusti-december, vilket antas bero på sämre sikt samt fler viltolyckor, se Figur 15.

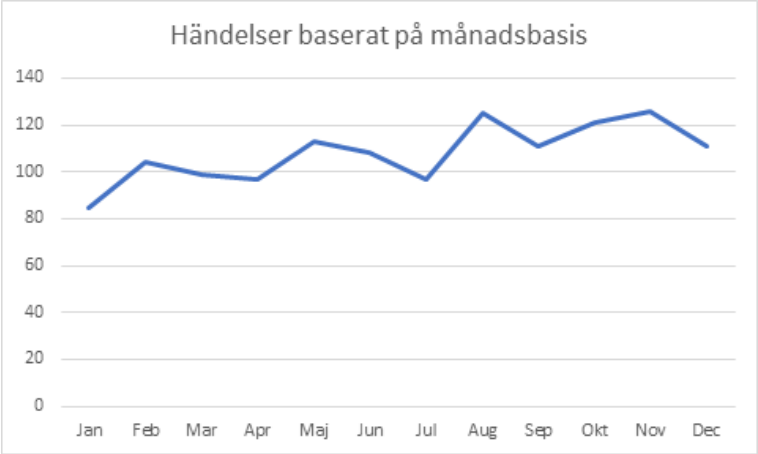

Figur 15: Variationen över året avseende trafikolycka.

Sett över dygnet så sker de flesta olyckorna under eftermiddagstrafiken, med en tydlig topp även under morgontrafiken, vilket inte kan anses överraskande då det är vid dessa tillfällen som trafikintensiteten är som störst.

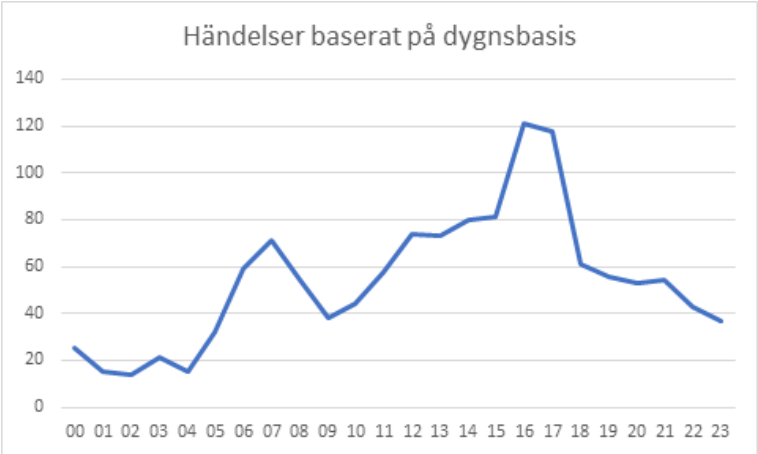

Figur 16: Variationen över dygnet avseende trafikolycka.

4.4.1 Personskada vid trafikolyckor

Under åren 2016–2020 har totalt 22 personer omkommit i samband med trafikolyckor i förbundet. Denna siffra är relativt jämnt fördelad över de undersökta åren och bedömning är att därmed att den trenden kommer fortsätta närmaste 3-årsperioden.Vid ca: 72% av trafikolyckorna sker det personskador av varierande allvarlighetsgrad och totalt har 22 personer bedömts som kritiskt skadade vid trafikolyckor under de undersökta åren.

4.5 Olycka med farliga ämnen

Under de undersökta åren hanterade räddningstjänsten i snitt ca 30 händelser med farliga ämnen. Larmfrekvensen minskade under 2020, vilket troligen beror på

pandemin. De flesta insatserna har varit sanering vid läckage av drivmedel, smörjmedel och hydraulolja från fordon. Då det är relativt få larm är det vanskligt att dra för stora slutsatser om när på året händelserna inträffar, men det förefaller som att det är fler händelser under sommarhalvåret än vinterhalvåret och fler händelser under eftermiddagstid än under övrig tid på dygnet.

Figur 17: Antal utsläpp farligt ämne mellan åren 2016–2020.

Geografisk position olyckor med farliga ämnen

I kartbild nedan framgår vilka platser inom Växjö och Alvesta kommun Värends räddningstjänst respondera på under åren 2016–2020 för olyckor med farliga ämnen.

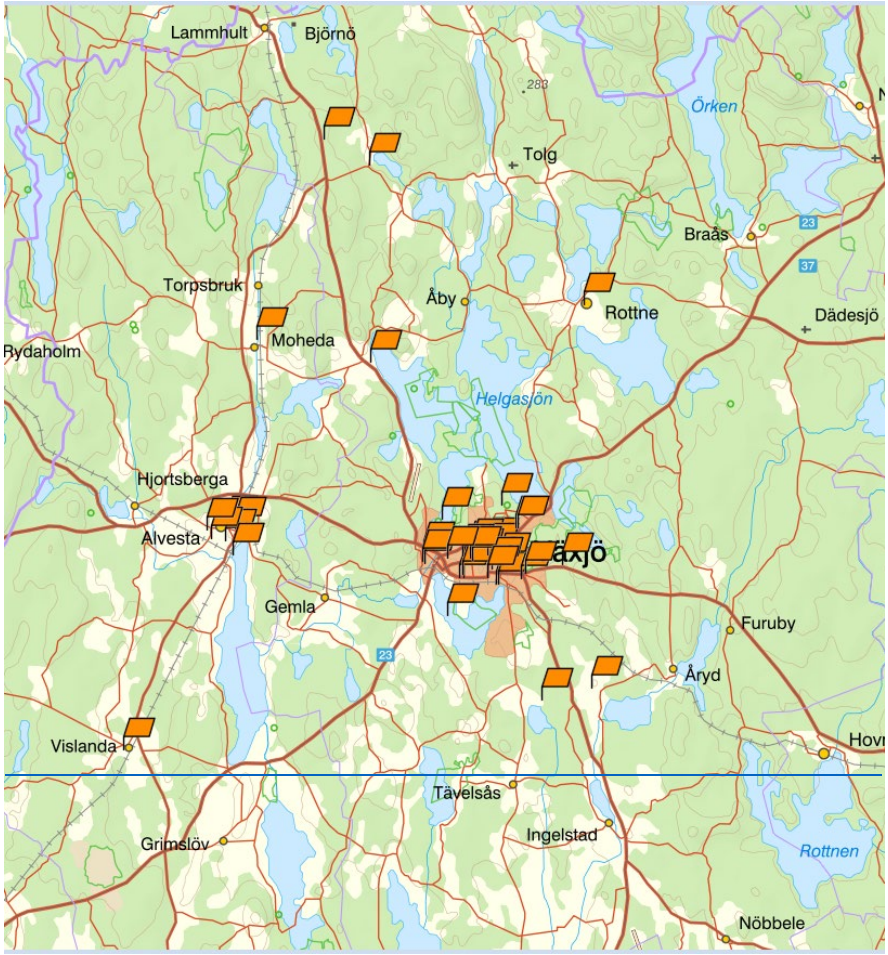

Figur 18: Geografisk position olyckor med farliga ämnen mellan åren 2016–2020.

4.6 Naturolycka

Inom Värends räddningstjänst upptagningsområde finns inte områden som innebär större risker för ras och skred och denna olyckstyp har heller inte inträffat under de undersökta åren. De olyckor som betecknas som naturolycka och som har inträffat är stormskador samt översvämningar. Även om antalet händelser är litet är det en inte obetydande ökning som har skett under de undersökta åren, vilket skulle kunna härledas till att vi går mot mer extrema väderförhållande. Det är därför inte orimligt att anta att denna händelsetyp kommer fortsätta ligga på en högre nivå än historiskt samt med tiden öka ytterligare. Händelserna är relativt jämnt fördelade över året och sker främst på eftermiddagstid.

Figur 19: Antal naturolyckor mellan åren 2016–2020.

Geografisk position naturolyckor

I kartbild nedan framgår vilka platser inom Växjö och Alvesta kommun Värends räddningstjänst respondera på under åren 2016–2020 för naturolyckor.

Figur 20: Geografisk position på naturolyckor mellan åren 2016–2020.

4.7 Drunkning

Under de undersökta åren har Värends räddningstjänst åkt på mellan fem och elva insatser till drunkningsolyckor. De flesta drunkningar sker under perioden maj - september. Flest drunkningar har inträffat under dagtid, med fler händelser på eftermiddagar än förmiddagar.

Figur 21: Antal drunkningsolyckor mellan åren 2016–2020.

Geografisk position drunkningsolyckor

I kartbild nedan framgår vilka platser inom Växjö och Alvesta kommun Värends räddningstjänst respondera på under åren 2016–2020 för drunkningsolyckor

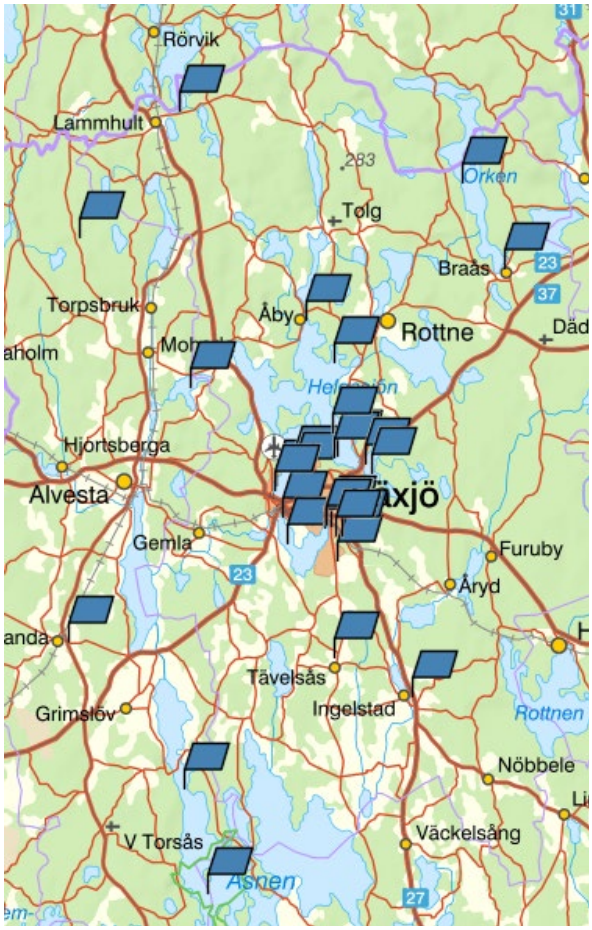

Figur 22: Geografisk position på drunkningsolyckor mellan åren 2016–2020.

5. Värdering

Enligt 9§ i MSBFS 2021:1 ska kommunen värdera de risker som beskrivits enligt 7 och 8 §§. Värderingen bör innehålla slutsatser och ligga till grund för de mål som kommunen väljer att sätta enligt 10§ (MSBFS 2021:1).

Värderingen nedan tar sin utgångspunkt i de risker som inventerats under föregående kapitel.

5.1. Brand i byggnad

Enligt statistik från SCB (Kommuner i siffror) är den större andelen av befolkningsmängden boende i någon av kommunernas tätorter (Alvesta: 70% och Växjö: 87%), men endast 5% av ytan består av bebyggelse. Förbundet finns representerade i åtta av de största tätorterna i kommunerna, förbundets nuvarande stationering innebär att ca 75% av befolkningsmängden kommer nås av räddningstjänst inom en godtagbar tid. Samtidigt verkar förbundet över ett stort geografiskt område vilket också innebär att en del befolkningen inte kommer nås av räddningstjänsten tillräckligt snabbt. Intentionen i lagstiftningen (LSO 2003:778) är att den enskilde själv ska hantera sina risker där kommunernas skyldighet är att stödja och underlätta för den enskilde. Enligt studien *Tidsfaktorns betydelse vid räddningsinsatser – en uppdatering av en samhällsekonomisk studie* (Jaldell, H. 2004) så anges olyckstypen "Brand i byggnad" som särskilt tidskänslig kopplat till räddningstjänstens framkomst.

Under den undersökta perioden har ingen omkommit till följd av en brand inom förbundet och vid endast 6% av bränderna uppstod personskador. Vid händelser med personskador har det kunnat säkerställas att fungerande brandvarnare funnits i ca 25% av fallen. Statistiskt är det störst sannolikhet för att en brand inträffar i någon av de orter där förbundet finns stationerat. Detta innebär att det i de flesta fallen kommer finnas personal på plats inom en godtagbar tid. Samtidigt ser vi att utbyggnaden av tätorterna har ökat och ökar vilket talar för längre insatstider framöver med nuvarande beredskapsorganisation. Nya byggmetoder och byggmaterial i kombination med allt mer komplexa byggnader innebär nya utmaningar vid räddningsinsatser. Den tekniska utvecklingen går fort vilket innebär nya risker att ta hänsyn till vid räddningsinsatser (exempelvis nya uppvärmningsmetoder som solcells- och vätgasanläggningar med mera). Detta innebär att förbundet även fortsättningsvis bör verka för en hög operativ kompetens för att säkerställa effektiva insatser inom området. Utmaningen för förbundet och risken för bränder med allvarliga personskador ses som störst där förbundet inte når olyckan tillräckligt snabbt samt i de fall där den enskildes brandskydd är undermåligt, kombinationen av

dessa faktorer bidrar till den bedömt största risken. Förbundet bör utreda denna fråga ytterligare med hänsyn till den enskildes förmåga att hantera en brand och då med särskild inriktning på de invånare som inte bor och verkar i anslutning till förbundets räddningsstationer. Det kommer krävas åtgärder för att möta ökad befolkningsökning samt förändrad samhällsstruktur. Kommunerna växer och räddningstjänsterna måste ges möjlighet att växa i sin verksamhet för att klara uppdraget.

5.2. Brand utomhus

Enligt förbundets statistik kan vi se att antalet bränder utomhus ökar väsentligt de år där det varit ovanligt varmt och torrt under somrarna. Vi kan också se att frekvensen av dessa händelser ökar under perioden april till september. Enligt *Skogsbränder under ett förändrat klimat – En forskningsöversikt* (Granström. A., 2009) är det sannolikt att södra Sverige, på grund av klimatförändringarna, kommer drabbas av ett större antal skogsbränder och fler stora bränder i framtiden. Enligt Granström (Skogsbränder under ett förändrat klimat – En forskningsöversikt, 2009) är det även troligt att den förväntade skogsbrandssäsongen blir förlängd som en direkt följd av en stigande medeltemperatur.

Förändringar i klimatet, en stigande medeltemperatur och extremare väder, kommer innebära nya utmaningar för förbundets räddningstjänst. Sannolikheten för att en större skogsbrand ska inträffa har bedömts som hög vilket innebär att förbundet kan förvänta sig detta inom en 5 års-period. I utredningen *En effektivare räddningstjänst* (SOU 2018:54) konstateras att få räddningstjänster idag har resurser att på egen hand hantera en omfattande räddningsinsats, som exempelvis vid en större skogsbrand. Därtill anses räddningstjänstens förmåga till att motta externa resurser och förmåga till ledning vara avgörande för en effektiv räddningsinsats.

Förbundet har idag både resurser och förmåga att hantera en skogsbrand inom förbundets område men vid en större skogsbrand kommer förbundet vara beroende av att samverka med andra räddningstjänster. Förbundet har idag en utökad samverkan med övriga räddningstjänster inom Kronobergs län, en samverkan som kommer vara betydelsefull vid en större skogsbrand. Därutöver kommer förbundets ledningsförmåga att stärkas i samband med att förbundet utökar sin förmåga med ett vakthavande befäl (systemledning). Utredningen *En effektivare räddningstjänst* (SOU 2018:54) pekar på vikten av att räddningstjänsten har planerat och förberett för en omfattande räddningsinsats om den skall kunna genomföras effektivt. Det åtgärder som förbundet har vidtagit, utökad samverkan och utökad ledningsförmåga, kommer

ha betydelse för en större händelse av denna typ men frågan bör utredas ytterligare för att öka förbundets förmåga.

5.3. Trafikolycka

Enligt förbundets statistik inträffar drygt 250 trafikolyckor (som leder till räddningstjänst) årligen. Det flesta trafikolyckorna inträffar under eftermiddags- och morgontrafiken när trafikintensiteten är som störst. Under den period som analyserats (2016–2020) kunde en minskning av trafikolyckor under 2020 konstateras, förklaringen till detta anses vara en minskad trafikintensitet på grund av förändrade vanor under pandemin (Covid-19). Enbart utifrån förbundets egen statistik och analys går det att se ett samband mellan antalet trafikolyckor och trafikintensitet

Enligt Trafikanalys (Trafikanalys, statistik 2021:5) så växer den svenska fordonsparken stadigt och det är i princip bara under lågkonjunkturer som antalet fordon i trafik tillfälligt minskar. Det genomsnittliga nettotillskottet, på personbilar, de senaste 10 åren är ett tillskott på dryg 93 000 bilar årligen (Trafikanalys, statistik 2015:5). Under 2020 fortsatta fordonsparken växa inom samtliga fordonsslag utom bussar (trafikanalys, statistik 2015:5).

En ökad trafikintensitet kan förväntas leda till fler trafikolyckor, trafikintensiteten beror på många faktorer som till exempel en ökad fordonspark, vägnät och människors vanor. Samtidigt minskar antalet skadade och omkomna, enligt nationell statistik, i trafiken kontinuerligt (Transportstyrelsen, 2021). De demografiska förändringarna inom kommunen talar för en ökad trafikintensitet och därmed ett ökat antal olyckor, men utifrån förbundets olycksstatistik är det däremot svårt att ställa en mer exakt prognos kring utvecklingen. Detta eftersom fluktuationerna blir små och varierande på grund av att den statistiska mängden är relativt liten.

Förbundets förmåga till att hantera trafikolyckor inom godtagbar tid och på ett effektivt sätt är god. Förbundet strategiska stationering innebär att professionell hjälp snabbt är på plats vid en trafikolycka. Arbetet vid trafikolyckor innebär ofta ett tätt samarbete mellan de olika blåljusorganisationerna och framförallt mellan ambulanssjukvården och räddningstjänsten. Förbundets personal och ambulanssjukvården har ett bra samarbete och samövar trafikolycka årligen med syfte att kunna genomföra effektiva insatser tillsammans.

Förbundet behöver fortsätta bevaka utvecklingen inom området trafikolycka, nya fordonstyper, drivmedel och teknikutvecklingen som tillexempel självkörande fordon ställer nya krav på räddningstjänstens förmåga. Förbundets förmåga till effektiva insatser mot trafikolyckor kommer vara beroende av en aktiv

omvärldsbevakning och förmågan till att implementera nya arbetsmetoder och utrustning i verksamheten.

5.4. Olycka med farliga ämnen

I förbundet finns det i nuläget ca 60 industrier som hanterar brandfarlig och/eller explosiv vara. Det finns ca 322 tillståndspliktiga verksamheter som hanterar brandfarlig vara samt 74 verksamheter som hanterar explosiv vara. Det finns fem Sevesoverksamheter, med den lägre kravnivån, samtliga av dessa är bergtäkter. Farligt gods transporteras på flera vägar i kommunerna (RV 27, RV 25, RV 23, väg 126 m.fl.) och längs med Södra stambanan.

Förbundet har under den undersökta perioden larmats på ca 30 larm om året avseende olyckor med farligt ämne. De flesta insatserna har varit sanering vid läckage av drivmedel, smörjmedel och hydraulolja från fordon. Risken för ett större utsläpp av farligt ämne har bedömts som låg och har inte inträffat under senaste 5 års-perioden. Olycka/utsläpp med farligt gods kan ske på flera sätt, exempelvis genom mekanisk påverkan i samband med en olycka, läckage från felaktiga tankar eller genom sabotage och terrorism. Konsekvensen av olyckan kommer bero på flera olika faktorer som tillexempel typ av ämne, mängd och vart olyckan inträffar.

Förbundet har idag förmågan att utföra initiala och livräddande åtgärder vid en olycka med farligt ämne över hela förbundets geografiska yta. Förbundet har förmåga till kemdykning och resurser att hantera ett större utsläpp av farligt ämne, denna resurs finns lokaliserad i Växjö. Inom länet finns en samverkan och ett samarbete kring denna händelsetyp och förmågan till att hantera en större kemhändelse vilket skapar redundans. Den största risken för en fördröjd insats bedöms vara vid transportolyckor på väg eller järnväg där framkörningstiderna kan bli långa.

Förbundet bör även fortsättningsvis verka för en hög operativ kompetens och utrustning för att kunna genomföra effektiva insatser mot olyckor med farliga ämnen. Befälskompetensen bedöms vara särskilt viktig och avgörande vid insatser med farligt ämne, förbundet bör därför säkerställa att införandet av systemledning skapar bättre förutsättningar och ledningsstöd till de operativa enheterna.

5.5. Naturolycka

I Växjö kommuns risk- och sårbarhetsanalys anges i sannolikhet- och konsekvensbedömningen att stormar och skogsbränder är kommunens främsta utmaning. Bedömningen är att förbundet inom ett intervall på 5–20 år kommer

råka ut för dessa scenarion vilka då kommer medföra en allvarlig samhällsstörning. Mer vanligt förekommande (1–5 år), enligt kommunens bedömning kommer värmeböljor att vara, kommunen uppskattar däremot konsekvensen av en värmebölja som mindre allvarlig (kännbar samhällsstörning). För förbundet däremot skulle en värmebölja kunna innebära en större påfrestning än för övriga samhället då risken för *brand ute* ökar väsentligt. Det är troligt att förbundet under en värmebölja kommer behöva hantera fler och potentiellt större bränder än normalt.

Utvecklingen de senaste åren och prognosen för framtiden pekar på att risken för naturrelaterade olyckor kommer öka. Enligt rapporten *Klimatförändringarnas konsekvens för samhällsskydd och beredskap* (MSB, 2012) förväntas uppvärmningen i Sverige bli större än det globala genomsnittet, medeltemperaturen kan komma att höjas så mycket som 3–5 grader till 2080-talet. Detta kommer enligt samma rapport leda till ökad nederbörd i hela landet (höst, vinter och vår), ett varmare och torrare klimat om somrarna. Däremot är det osäkert om vindar och stormar kommer öka, men en del klimatmodeller som studerats pekar i den riktningen. Enligt MSB (Klimatförändringarnas konsekvens för samhällsskydd och beredskap, 2012) kommer de direkta konsekvenserna av klimatförändringarna leda till ökad risk för extremväder men även frekvens, styrka och den geografiska fördelningen kommer påverkas.

Det är troligt att förbundets kommer behöva hantera händelser som en direkt följd av dessa konsekvenser i större utsträckning i framtiden. Enligt MSB (Klimatförändringarnas konsekvens för samhällsskydd och beredskap, 2012) är det möjligt att de delar av samhället som hanterar olyckor kan komma att bli mer belastade till följd av klimatförändringarna. De direkta konsekvenserna kan komma att innebära fler olyckor relaterade till översvämningar, erosion, ras, skred och skogsbränder. För förbundet bedöms risken vara störst för översvämningar och skogsbränder.

Förbundet kommer även behöva hantera de indirekta konsekvenserna som tillexempel utmaningen av att kunna bedriva en samhällsviktig verksamhet under påverkan av det allt mer extrema vädret. Det kommer sannolikt vara påfrestande för förbundet att dels hantera en större naturolycka, dels bedriva den ordinarie verksamheten. Därutöver kan den ordinarie verksamheten komma att störas av naturrelaterade händelser och olyckor avseende tillexempel framkomlighet eller på grund av störningar i larmkedjan.

Förbundet bör tillse att förmåga finns till att hantera naturolyckor och väderrelaterade händelser. Därtill bör förbundet planera för och skapa

förutsättningar för att den ordinarie verksamheten kan fungera tillfredsställande även vid samhällsstörningar och extraordinära händelser.

5.6. Drunkning

Förbundet larmades årligen på mellan 5 och 11 drunkningslarm vilket ger ett genomsnitt på 7,6 larm för beräkningsperioden 2016–2020. Av de få larm som räddningstjänsten larmas på är andelen dödsolyckor hög. Åren 2018 och 2019 kan nämnas i sammanhanget, räddningstjänsten larmades vid 14 tillfällen (sammantaget för 2018 och 2019) och 2 personer omkom (Svenska livräddarsällskapets årsrapport, 2018 och 2019). För dessa år innebar detta att en dödsolycka inträffade i 14% av fallen. Hade utfallet varit detsamma för förbundets trafikolyckor hade årligen 35 personer omkommit i trafiken.

Enligt statistik från svenska livräddarsällskapet dör i genomsnitt (beräkningsperiod 2007–2016) 1,5 personer/100 000 invånare i Kronoberg län till följd av drunkning varje år. Inom förbundets geografiska område bor det ca 115 000 invånare (SCB:s kommuner i siffror).

Enligt studien *Tidsfaktorns betydelse vid räddningsinsatser – en uppdatering av en samhällsekonomisk studie* (Jaldell, H. 2004) så anges olyckstypen ”Drunkning” som särskilt tidskänslig kopplat till räddningstjänstens framkomst. Förbundets förmåga till att genomföra en effektiv insats vid ett drunkningstillbud har en tydlig koppling till tidsfaktorn. Tidsfaktorn kommer påverkas av tiden från det att larm inkommer, handläggningstiden hos SOS samt räddningstjänstens responstid. Enligt Jaldell (Tidsfaktorns betydelse vid räddningsinsatser – en uppdatering av en samhällsekonomisk studie, 2004) finns det också ett samband mellan andelen omkomna och insatstiden, insatstiden är tiden från räddningstjänstens framkomst fram tills att räddningsinsatsen kan påbörjas. Många gånger hinner inte räddningstjänsten fram i tillräckligt god tid.

Inom förbundet finns det en stor mängd sjöar som finns spridna över en stor geografisk yta och flera av förbundets tätorter ligger i närheten av vattendrag.

Förbundet har idag förmågan ytlivräddning på samtliga enheter men ingen utbyggd förmåga med tillexempel dykare eller fridykning. Det är oklart om denna utbyggda förmåga skulle minska antalet omkomna vid drunkningsolyckor då tidsfaktorn fortfarande är den mest kritiska faktorn. Förbundets största utmaning avseende drunkningsolyckor kommer vara och är att minska insatstiden – den totala tiden från larm till dess att räddningsinsatsen påbörjas.

För att minska och förebygga drunkningsolyckor så informeras samtliga elever i åk. 5 årligen om riskerna, vad man ska tänka på och hur vi tillsammans ska hjälpas

åt för att en olycka inte ska inträffa. Enligt svenska livräddarsällskapet (Årsrapport, 2020) går det att förebygga drunkningsolyckorna med relativt enkla åtgärder genom att tillexempel utbilda och informera samt ställa krav och säkerställa att huvudmän för friluftsbad tar sitt ansvar till att skapa säkra vattenmiljöer. Förbundet bör utreda om ytterligare informationsinsatser kan genomföras samt vilka eventuella samverkansparter som finns för utökad samverkan i frågan.

6. Mål

I de inledande bestämmelserna i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO 1 kap) beskrivs de övergripande nationella målen för den kommunala och statliga räddningstjänsten:

- Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt miljö och egendom ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor (LSO 1 kap 1§)
- Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt (LSO 1 kap 3§).
- Förebyggande verksamhet som staten och kommunerna ansvarar för enligt denna lag ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador (LSO 1 kap 3a §).
- Kommunerna och de statliga myndigheter som ansvarar för verksamhet enligt denna lag skall samordna verksamheten samt samarbeta med varandra och med andra som berörs (LSO 1 kap 6§)
- Kommunerna och de statliga myndigheter som ansvarar för räddningstjänst skall se till så att allmänheten informeras om vilken förmåga att göra räddningsinsatser som finns. Dessutom skall de lämna upplysning om hur varning och information till allmänheten sker vid allvarliga olyckor.

Utifrån de nationella målen, den riskbild och värdering av riskbilden som presenterats under kapitel 4 och 5 samt den politiska viljan har följande mål formulerats för verksamheten från 2022.

6.1. Mål 1 - En effektiv räddningstjänst

I utredningen *En effektivare kommunal räddningstjänst* (SOU 2018:54) görs följande bedömning kring hur räddningsinsatserna kan utvecklas:

- För de vanligaste räddningsinsatserna av begränsad omfattning är det framför allt tiden till dess hjälparbete kan påbörjas som kan effektiviseras, men även metoderna för räddningsinsatserna.

Förmågan att utföra en räddningsinsats ska ta sin utgångspunkt i den drabbades situation (SOU 2018:54). Vid en analys och bedömning av effektiviteten bör utgångspunkten tas i den drabbades sammanhang, målet bör vara att hjälpbehovet skall tillgodoses på ett sådant sätt att skadorna blir så små som möjligt (SOU 2018:54).

För att beskriva vår förmåga att vidta åtgärder vid en olycka måste vi utgå från syftet vilket är att minimera skadeutfallet. Tiden till dess att åtgärder vidtas har stor betydelse för detta men även vilka resurser som används samt hur resurserna används.

Målet *En effektiv räddningstjänst* syftar till att vi ska ha en räddningstjänst som är organiserad och utformad så att resurserna är ändamålsenligt ordnade utifrån riskbild och geografiska förutsättningar. Samtidigt måste förmågan till att genomföra räddningsinsats kontinuerligt utvärderas och utvecklas så att metoder och arbetssätt optimeras.

För att utveckla effektiviteten vid insatser av mindre omfattning är bedömningen att skyddet mot olyckor framförallt kan förbättras av att minska tiden till dess att hjälparbete påbörjas, men även metodutveckling kan vara ett sätt att nå effektivitet (SOU 2018:54).

6.2. Mål 2 – En lärande räddningstjänst

Enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor anges att det är en kommuns skyldighet att i skälig omfattning utreda en olycka för att klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet samt hur insatsen har genomförts.

Inom förbundet skall det finnas resurser och struktur för att på ett systematiskt sätt utreda olyckor, olycksförlopp och insatser. Utredningarna skall utvärderas och på ett tydligt sätt återkopplas till verksamheten för att säkerställa att en god operativ förmåga samt förbättrat förebyggande arbete. Målet med att vara *en lärande räddningstjänst* har stark koppling till förbundets mål av att vara *en effektiv räddningstjänst.* För att kunna säkerställa effektiva insatser är det nödvändigt att kontinuerligt utvärdera vår förmåga utifrån genomförda insatser

samt i nästa steg ha ett tydligt utvecklingsarbete som bygger på erfarenhetsåterföring.

6.3. Mål 3 – En räddningstjänst med förmåga att hantera större komplexa och samtidiga händelser

I utredningen *En effektivare kommunal räddningstjänst* (SOU 2018:54) görs följande bedömning kring hur räddningsinsatserna kan utvecklas:

- För de medelstora, mer komplicerade eller flera samtidiga räddningsinsatser behöver dessutom många kommuner utveckla sin samverkan med andra kommuner för effektivare räddningsinsatser.
- I fråga om de allra största insatserna behöver kommunerna ha förmåga att kunna ta emot externa resurser och förstärka ledningsorganisationen

De flesta räddningsinsatser avser olyckor där begränsade resurser är tillräckliga och behovet av en större ledningsförmåga i dessa fall är inte nödvändig (SOU 2018:54). För att åstadkomma en förmåga att hantera en räddningsinsats som är mer omfattande krävs fler eller mer kompetenta resurser för att uppnå tillräcklig effekt, behovet av ledning blir också större (SOU 2018:54).

Förbundet ska verka för en god förmåga till att hantera större, mer komplexa och samtida händelser genom att samverka med andra aktörer och räddningstjänster. Förbundets förmåga till att leda insatser av större omfattning skall stärkas.

6.4. Mål 4 – En räddningstjänst som stärker den enskildes förmåga

Räddningstjänsten har genom lagen om skydd mot olyckor (källa) krav på sig att stärka den enskildes förmåga. MSB antog 2010 en nationell vision; ”Ingen ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand.” (Källa) Utöver visionen definierades ett antal mål fram till år 2020. Nu har 2020 passerat men visionen kvarstår och den nationella strategin har nu tagit sikte på 2030 med uppdaterade mål och åtgärder. Värends räddningstjänst följer denna strategi och det innebär på lokal nivå att Värends räddningstjänst har som mål att 2030 jämfört med 2020 ska;

- Färre personer omkomma eller skadas i samband med brand.
- Kostnaden för egendomsskador till följd av brand följer en nedåtgående trend.
- Andel hushåll med fungerande brandvarnare ökar.
- Andelen hushåll med handbrandsläckare och brandfilt ökar.

Visionen och målen är något räddningstjänsten förhåller sig till genom riktade åtgärder med efterföljande uppföljningar och utvärderingar. Räddningstjänsten använder olika verktyg för att uppnå ovanstående mål. Några av verktygen är

hembesök, utbildningsinsatser (i olika sammanhang), tillsyn, remisshantering med mera. Vidare samverkar räddningstjänsten med andra myndigheter och organisationer för att möta målen på ett effektivt sätt.

6.7. Mål 5 – En räddningstjänst med förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig.

Det finns ett behov av utveckling inom området krisberedskap och civilt försvar för räddningstjänsten. Förmågan behöver stärkas inom dessa områden. Ytterligare inriktningar och anvisningar från staten blir viktiga.

6.8. Mål 6 – En räddningstjänst med förmåga att verka vid extraordinära händelser

Räddningstjänsten kommer att spela en viktig roll för samhället vid extraordinära händelser och har som mål att så också göra. Det är viktigt att i vardagen har en god och utvecklad samverkan brett inom samhället för att kunna göra så och Värends räddningstjänst har som mål att bli en viktig och naturlig samverkanspart brett mot hela samhället. För att kunna uppfylla detta mål krävs också en vana att agera i stabssituationer och räddningstjänsten har därför som mål att vidareutveckla denna förmåga.

7. Förebyggande – förmåga och verksamhet

Det olycksförebyggande arbetet syftar främst till att förebygga bränder.

Räddningstjänstens brandförebyggande verksamhet syftar till att säkerställa ett skäligt brandskydd för den enskilde samt en säker hantering av brandfarlig och explosiv vara i Växjö och Alvesta kommuner. Den brandförebyggande verksamhetens huvudsyfte är att säkerställa skydd för liv och hälsa samt att arbeta för att den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd. Detta kan sägas vara de effekter som den förebyggande verksamheten arbetar för att uppnå. Centrala utgångspunkter i det förebyggande arbetet är de mål som beskrivs i kapitel 6. Andra utgångspunkter är de nationella målen i LSO, kraven i LBE samt den nationella strategin om ett stärkt brandskydd.

För att åstadkomma detta finns ett flertal olika verktyg; information och rådgivning, extern utbildning, tillsyn enligt LSO och LBE, hanteringstillstånd för brandfarlig och explosiv vara, samverkan med andra organisationer samt rengöring (sotning) och brandskyddskontroll av fasta förbränningsanordningar. Funktionsansvar för den förebyggande verksamheten finns på avdelningen för samhällsskydd där även specialistkompetens finns samlad i form av 1 avdelningschef, 4 brandingenjörer och 0,8 brandinspektör/insatsledare.

Räddningstjänsten arbetat aktivt med att säkerställa en hög kompetens inom brandskydd och brandfarlig vara. Räddningstjänsten arbetar kontinuerligt med att säkerställa att tillsyns- och tillståndsprocesserna sker på ett rättssäkert, effektivt och pedagogiskt sätt.

Nya byggmetoder, material och teknik i kombination med omfattande nybyggnation gör att räddningstjänsten behöver vara aktiv i processer kopplat till detta för att på lång sikt säkerställa ett bra brandskydd och att förutsättningarna för räddningsinsats är goda.

7.1. Tillsyn

Värends räddningstjänstförbund ansvarar för kommunernas tillsyn av den enskildes skyldigheter i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Tillsynen är ett viktigt verktyg för att åstadkomma ett skäligt brandskydd och för att säkerställa att de verksamheter som klassas som farlig verksamhet har en tillräcklig förmåga att göra effektiva inledande åtgärder när det inträffar en olycka eller ett tillbud vid anläggningen. Tillsynen av den enskildes brandskydd syftar till att kontrollera att byggnader och anläggningar lever upp till kraven i regelverken, både avseende byggnadstekniskt brandskydd och organisatoriskt brandskydd.

Verktyget tillsyn ska framförallt användas för att säkerställa ett skäligt brandskydd på sådana byggnader och anläggningar där en eventuell brand kan få stora konsekvenser avseende människors liv, hälsa, egendom och miljö. Utöver de byggnader och anläggningar som återfinns i MSB:s föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (MSBFS 2021:8), ska tillsyn göras där riskerna för brand är stora. Värends räddningstjänst upprättar årligen en tillsynsplan som beskriver tillsynsverksamheten. Där framgår urvalskriterier, frister, arbetssätt och tidplan för året.

Behörig att utföra tillsyn samt fatta myndighetsbeslut enligt LSO (och LBE) är räddningschef eller dennes delegerade utsedda medarbetare med nödvändig kompetens. Nödvändig kompetens bedöms för enklare tillsynsobjekt vara tillsyn A eller motsvarande utbildning. För komplexa objekt krävs brandingenjörsexamen med RUB (*Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer)* alternativt tillsyn A och B eller motsvarande utbildning. Bedömning av ett tillsynsobjekts komplexitet görs i tillsynsplanen.

7.2. Stöd till den enskilde

Intentionen i lagstiftningen är att den enskilde själv utifrån sina förutsättningar ska hantera sina risker. Kommunens skyldighet är att stödja och underlätta för den enskilde att själv hantera sina risker. Detta görs genom att informera och utbilda i såväl förebyggande som skadeavhjälpande åtgärder samt att medvetandegöra om riskerna. Viktiga målgrupper för det arbetet är lägenhetsinnehavare/villaägare, fastighetsägare, barn- och skolungdomar samt kommunens anställda.

Information och rådgivning ges bland annat genom:

- Annonsering
- Öppet hus
- Information på hemsida
- Riktade informationsutskick
- Utbildningar
- I samband med annan verksamhet såsom tillsyn, områdesbesök, utryckningsverksamhet mm
- Riktad information i bostadsområden eller till specifika målgrupper
- Skolinformation
- Information vid SFI (Svenska För Invandrare)
- Deltagande i olika evenemang, mässor mm
- Sociala medier

Råd och information ska förmedlas på ett informativt sätt och i första hand riktas dit den bedöms göra störst nytta för att nå ett bättre brandskydd.

Utöver ovanstående genomförs även hembesök i syfte att upplysa om risker i hemmet, fånga upp eventuella brister samt verka för individanpassat brandskydd för särskilt utsatta grupper.

Utbildningsinsatser genomförs årligen i skolklasser (förskoleklass, åk 5 och 7) och för allmänheten kring risker och olyckor.

Rådgivning och information till boende och fastighetsägare bör vara en prioriterad uppgift för att minska antalet bostadsbränder, antalet omkomna och skadade.

Räddningstjänsten genomför extern utbildning riktad främst till medlemskommunerna, men även till privata företag och enskilda i Växjö och Alvesta kommuner. Syftet med utbildningarna är att öka kunskapen om brandskydd och därigenom underlätta för kommunala förvaltningar och privata företag att bedriva ett fungerande systematiskt brandskyddsarbete.

7.3. Rengöring och brandskyddskontroll

Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll är viktiga delar i arbetet med att förebygga och förhindra bränder i anslutning till förbränningsanordningar och imkanaler. Vid rengöring görs förbränningsanordningen och rökkanalen fri från brandfarliga beläggningar och vid brandskyddskontroll kontrolleras att anläggningen är hel och sköts på ett tillfredsställande sätt.

Värends räddningstjänst ansvarar för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll av fasta förbränningsanordningar i Växjö och Alvesta kommun. På uppdrag av direktionen utförs rengöring och brandskyddskontroll i Växjö och Alvesta kommun av entreprenör som direktion tecknat avtal med. Entreprenören ansvarar för att uppdatera och underhålla förbundets förteckning över objekt för rengöring och brandskyddskontroll. Tillsynsförrättare, skorstensfejarmästare och brandskyddskontrollanter har direktionens delegation att fatta beslut i tillsyns- och tillståndsärenden i enlighet med beslutad delegationsordning.

Räddningstjänsten säkerställer att den avtalade entreprenören har förmåga att genomföra uppdraget om rengöring och brandskyddskontroll bland annat genom att regelbundet följa upp att rengöring och brandskyddskontroll genomförs i enlighet med gällande frister.

Frister för brandskyddskontroll och kompetens att utföra denna har beslutats och meddelats av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Frister för rengöring beslutas av direktionen och anges i dokumentet *Frister gällande rengöring (sotning)* för Växjö och Alvesta kommun.

Värends räddningstjänst får efter ansökan medge att en fastighetsägare utför eller låter någon annan utföra rengöring (sotning) på den egna fastigheten om sotningen kan ske på ett ur brandsynpunkt betryggande sätt. För att få dispens för rengöring av egen anordning i den egna fastigheten krävs godkänd brandskyddskontroll och intyg om erforderlig kompetens, kunskap och utrustning. Vidare förväntas den enskilde att dokumentera genomförd rengöring (sotning) och följa angivna frister. Om det vid brandskyddskontroll eller tillsyn framkommer att sotningen inte skett på ett sådant sätt att anläggningen är säker ur brandskyddssynpunkt kan medgivandet om egensotning återkallas.

7.4. Övriga förebyggande åtgärder

Räddningstjänsten arbetar för att Växjö och Alvesta kommun ska vara säkra och trygga kommuner, genom samarbete och samverkan med ett flertal förvaltningar, organisationer och myndigheter både lokalt, regionalt och nationellt. Räddningstjänsten ska arbeta på ett likvärdigt sätt mot de två kommunerna, med vissa variationer utifrån den lokala riskbilden.

Räddningstjänsten är remissinstans till flera olika förvaltningar, organisationer och myndigheter. Vanligt förekommande remissförfrågningar avser:

- Plan- och bygglagen (2010:900)
- Alkohollagen (2010:1622)
- Ordningslagen (1993:1617)
- Lag (1966:742) om hotell- och pensionatsrörelse
- Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Räddningstjänsten samverkar regelbundet med flera olika förvaltningar, organisationer och myndigheter:

- Kommunernas säkerhets- och beredskapsansvariga gällande trygghet, kris och höjd beredskap
- Polismyndigheten gällande förebyggande frågor samt sakkunnigutlåtanden efter inträffade bränder
- Trafikverket avseende remisser trafikplaner
- Länsstyrelsen gällande bland annat riskhänsyn, kris och höjd beredskap
- Andra räddningstjänster, främst i Räddsam Kronoberg, gällande förebyggande frågor

Räddningstjänsten tillhandahåller möjligheten för fastighetsägare och verksamheter att teckna avtal med räddningstjänsten om att vidarekoppla automatiska brandlarm med syfte att öka sannolikheten för en tidig upptäckt och insats av räddningstjänsten för att minska omfattningen på skador vid brand.

Räddningstjänsten är tillsyns- och tillståndsmyndighet enligt Lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Vid tillståndsansökan genomförs en granskning i syfte att säkerställa att de krav som ställs i lagen och dess föreskrifter uppfylls. Detta kontrolleras även vid tillsyn. Tillsyn enligt LBE kan genomföras mot den som hanterar brandfarlig eller explosiv vara.

Av Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor 2 kap 7§ framgår att en länsstyrelse eller en kommun får meddela föreskrifter om förbud helt eller delvis mot eldning utomhus samt om liknande förebyggande åtgärder mot brand. Länsstyrelsen eller respektive kommun beslutar om eldningsförbud när risken för gräs- eller skogsbrand är stor.

8. Räddningstjänst - förmåga och verksamhet

Enligt 3 kap. 3 och 8 §§ LSO ska kommunen i handlingsprogrammet beskriva räddningstjänstens förmåga och verksamhet i kommunen. Enligt 12 och 13 §§ MSBFS 2021:1 ska beskrivningen delas in i en övergripande nivå och en mer detaljerad nivå per olyckstyp.

8.1 Övergripande

Förmågan är en sammanvägning av de resurser, materiella och personella som räddningstjänsten har, i kombination med den kompetens som finns samt resurser och kompetens som man avser att ha via samverkan.

8.1.1 Värends räddningstjänstförmåga och verksamhet

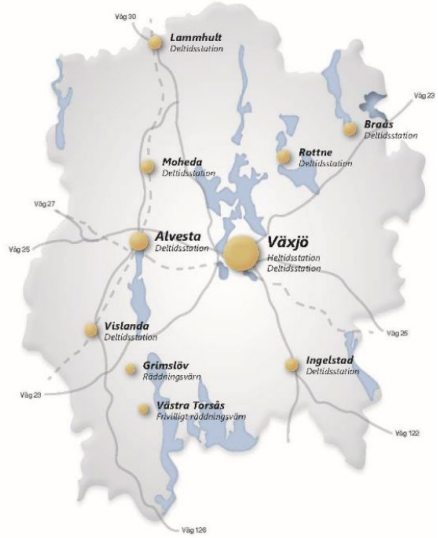

Figur 23: Värends räddningstjänst geografi.

I Växjö tätort finns en heltidsstyrka (1+6) samt en styrka med räddningspersonal i beredskap (1+4). Från Växjö utgår även insatsledare (IL).

I orterna Alvesta, Vislanda, Moheda, Lammhult, Rottne, Braås och Ingelstad finns styrkor med räddningspersonal i beredskap, se tabell 5. På alla dessa orter åker en styrkeledare eller arbetsledare, som Första Insats Person (FIP) i egen bil. Den som har jouren som FIP kan åka direkt från sin position till händelsen och påbörja skadeavhjälpande åtgärder innan huvudstyrkan är framme på plats.

I Grimslöv finns ett räddningsvärn utan krav på beredskap. I Västra Torsås finns ett frivilligt räddningsvärn. Här finns även en gemensam FIP, med beredskap.

Förbundets ledningsresurser

I förbundet finns det en regional insatsledare, RIL, med responstid på RAKEL på 90 sekunder. Denna verkar över hela förbundets yta och kan utgå från geografisk plats som innebär att den når inträffad händelse inom 60 minuter.

I förbundet finns det en Insatsledare, IL, som generellt utgår från stationen i Växjö, men kan geografiskt befinna sig var som inom förbundet. Anspänningstid för IL är 90 sekunder.

Förbundets stationer och dess antal

Station	**Numerär**	**Anspänningstid***	**Fordonsförmåga**
Växjö	1+6	90 sek	Släckbil, tankbil, höjdfordon, ledningsfordon, specialresurser
Växjö deltid	1+4	9 min	Släckbil
Alvesta	1+5	5 min	Släckbil, tankbil, höjdfordon, FIP
Vislanda	1+4	5 min	Släckbil, FIP
Moheda	1+2	7 min	Släckbil, FIP
Lammhult	1+4	5 min	Släckbil, FIP
Rottne	1+4	5 min	Släckbil, FIP
Braås	1+4	5 min	Släckbil, FIP
Ingelstad	1+2	5 min	Släckbil, FIP
Grimslöv	1+Räddningsvärn	5min / -**	FIP, Släckbil
Västra Torsås	Frivilligt räddningsvärn	-**	Släckbil

*Tabell 5: Stationer i Värends räddningstjänst och dess numerär. *Anspänningstid är tiden från larm till resursen ska vara på väg mot inträffad händelse. ** Inget krav på beredskap och därmed ingen anspänningstid, förutom FIP som har 5 min.*

Följande kompetenskrav gäller för brandmän och befäl:

- Räddningsvärnspersonal ska genomgått intern räddningsvärnsutbildning.
- Brandmän hos Värends Räddningstjänst ska minst ha genomgått MSB:s utbildning GRIB (med kompletterande rökdykarutbildning för de stationer som har denna kompetens) eller motsvarande utbildning.
- Arbetsledare ska ha genomgått arbetsledarutbildning.
- Styrkeledare ska ha genomfört MSB:s utbildning Räddningsledare A eller motsvarande utbildning.
- Insatsledare ska ha genomfört MSB:s utbildning Räddningsledare B alternativt Brandingenjörsutbildning med MSB:s påbyggnadsutbildning i räddningstjänst (RUB) eller motsvarande utbildning.
- Regional Insatsledare ska ha genomfört MSB:s utbildning Räddningsledare B alternativt Brandingenjörsutbildning med MSB:s påbyggnadsutbildning i räddningstjänst (RUB) eller motsvarande utbildning.

8.1.2 Tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner och organisationer

I Helgasjön finns sjöräddningssällskapet stationerade vilka larmas direkt vid larm om drunkning. Förbundet och Sjöräddningssällskapet har en väl utvecklad samverkan och samövar årligen för att utveckla förmågan att verka tillsammans för medborgarnas bästa.

8.1.2.2 Gränslös räddningstjänst och stöd med resurser

Inom Kronoberg tillämpas gränslös räddningstjänst samt stöd med räddningsresurser vilket innebär att alltid närmaste räddningsresurs larmas vid en olycka samt att ge stöd till varandra med räddningsresurser vid större och komplicerade händelser

Inom Kronoberg används DRH (Dynamisk resurshantering) som är en tjänst som tillhandahålls av SOS-alarm och möjliggör att närmaste räddningsenhet med rätt förmåga alltid larmas till en olycka. Det möjliggör alltid att den snabbaste skadeavhjälpande insatsen kan påbörjas och man går ifrån fokuset på kommun- eller länsgränser. Kronoberg tillämpar en gemensam DRH-plattform för räddningsenheter.

Inom Kronoberg finns det gemensamma specialfunktioner och specialresurser som bland annat kembefäl, kemdykning, kemsanering och tungräddning. Dessa funktioner beskrivs mer ingående under avsnittet som hanterar de olika olyckstyperna.

8.1.2.3 Räddningssystem Småland-Blekinge (RSB)

RSB är en samverkan om ett gemensamt räddningssystem för övergripande ledning för räddningstjänsterna i Jönköpings, Kronobergs, Blekinge län samt räddningstjänsterna i kommunerna Ydre, Hultsfred, Vimmerby och Västervik.

En rad stora händelser de senaste åren har visat att svensk räddningstjänst behöver organisera sig i större enheter för att öka sin förmåga att leda och genomföra stora och komplexa räddningsinsatser.

Räddningstjänsterna i Jönköpings län, Kronobergs län, Blekinge län och i kommunerna Ydre, Hultsfred, Vimmerby och Västervik bildar därför en gemensam samverkan, Räddningssystem Småland-Blekinge. Syftet med det fördjupade samarbetet mellan organisationerna är att åstadkomma mer effektiv användning av resurser och därmed större förmåga och uthållighet att genomföra räddningsinsatser. Samarbetet kommer att omfatta 30 kommuner med cirka 800 000 invånare och täcker ett 28 657 kvadratkilometer stort område.

Varje räddningstjänst kommer fortfarande att finnas kvar som egen organisation, men samarbetet kommer att bli utökat och en integrerad del av varje räddningstjänst.

I korthet innebär det ett nära samarbete när det gäller räddningsledning och användning av resurser som brandmän, fordon och materiel men även uppbyggnad av en ny övergripande ledning. Detta ger de ingående räddningstjänsterna bättre förutsättningar att snabbt få mycket resurser till en olycksplats, leda stora insatser samt hantera samtidiga, komplexa och långvariga händelser.

Ledning på skadeplats och i systemet som helhet kommer att bedrivas ute på plats med befäl från områdena och från en gemensam ledningscentral i Jönköping som är samlokaliserad med SOS Alarm. Ledningscentralen är bemannad dygnet runt, veckans alla dagar. Här kommer det att finnas ett larmbefäl, ett vakthavande befäl och en vakthavande räddningschef som tillsammans utövar den övergripande ledningen. Dessa samspelar med gemensamma regionala ledningsresurser samt insatsledare och styrkeledare i alla de ingående räddningstjänsterna.

8.1.2.4 RSöS

Räddningstjänsterna i Östergötland, Kalmar, Kronoberg, Blekinge och Jönköpings län har ett samarbete som benämns Räddningsregion Sydöstra Sverige, RSöS.

Inom RSöS finns en beredskapsfunktion för inriktning och prioritering, IPF som skall stödja de ingående områdena vid omfattande räddningsinsatsermed stöd

och samverkan. Funktionen utgörs av en tillikauppgift för någon av de vakthavande räddningscheferna i regionen.

Inom RSÖS finns det tre larmcentraler som är uppbyggda på likvärdigt sätt i form av teknik, material och personal och har förmåga att kunna stödja varandra vid kraftig påverkan eller vid driftsstörningar.

Arbete pågår med att ytterligare knyta räddningstjänsterna i regionen närmare varandra med bland annat dynamisk resurshantering, ytterligare samarbete mellan ledningscentralerna och gemensam ledningsdoktrin.

De fem länen ingår i ett samarbete runt förstärkningsresurser i södra Sverige tillsammans med Skåne, Västra Götalands län, Stockholmsregionen samt Bergslagen.

8.1.3 Alarmering av räddningstjänsten

Värends räddningstjänst har avtal med Räddsam-F angående alarmering av räddningstjänstens styrkor genom Räddningscentral Småland Blekinge. Räddningstjänsten Jönköping har i sin tur avtal med SOS Alarm AB vilket omfattar alla ingående organisationer.

När 112-samtal eller automatiskt brandlarm inkommer larmar RSSB styrkor med hjälp av dynamisk resurshantering, DRH. DRH har larmplaner som är fastställda på delegation av räddningschefen. Larmplanerna är dynamiska och utformade så att den eller de närmaste, tillgängliga resurserna som uppfyller kravställd styrka larmas för att i normalfallet kunna hantera aktuell händelse. Larmbefälet eller vakthavandebefälet i RSSB kan dock anpassa resurserna efter de aktuella förutsättningarna.

Utalarmering av räddningstjänstens resurser sker på två av varandra oberoende vägar, IP och RAKEL. SOS och Räddningscentralen Jönköping kan larma styrkor med dessa system.

Vid avbrott eller störningar i telenäten då det inte går att ringa 112 ges allmänheten möjlighet att larma räddningstjänsten genom att bege sig till någon av brandstationerna.

8.1.4 Brandvattenförsörjning

För försörjning av vatten för brandsläckning finns brandposter anslutna till kommunernas allmänna vattenledningsnät. Brandposternas antal och placering bestäms av kommunernas förvaltningar/bolag med ansvar för vattenförsörjning i samråd med räddningstjänsten.

Tekniska förvaltningen i Alvesta- och Växjö kommun ansvarar för respektive kommuns brandposter belägna i allmän platsmark. Brandposter belägna i allmän platsmark är en del av den allmänna va-anläggningen och va-huvudmannen ansvarar för drift och underhåll. Där brandposter finns på tomtmark ansvarar fastighetsägaren för anläggning, underhåll, tillsyn och snöröjning.

Där brandposter saknas, exempelvis på landsbygden utanför tätorterna, sker brandvattenförsörjning med tankbilar samt motorsprutor.

8.1.5 Responstid räddningsresurser

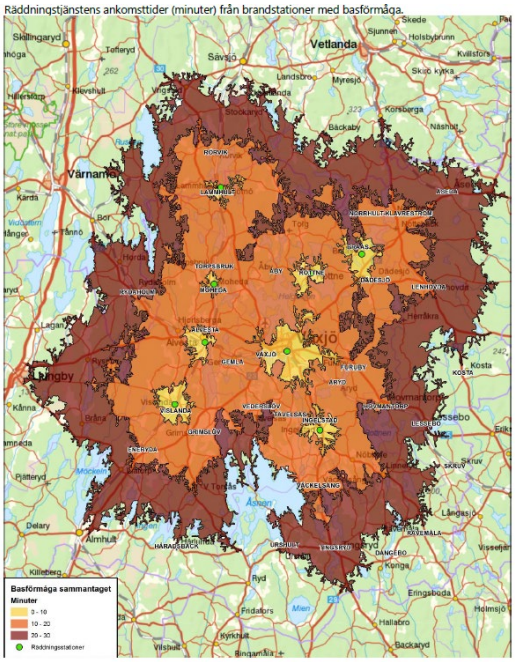

Figur 24: Responstid Värends räddningstjänst.

8.1.6 Samverkan med andra aktörer

Samverkansavtal är tecknade med flera organisationer. Syftet med samverkansavtalen är att stärka räddningstjänstens förmåga, minska tiderna till dess att den enskilde kan få hjälp och minimera skadorna till följd av en olycka. Värends räddningstjänst har samverkansavtal upprättade med följande organisation:

- Sjöräddningssällskapet (SSRS)
- Försäkringsbranschens restvärdesräddning AB
- Region Kronoberg
- SOS Alarm AB
- Räddningstjänstsamverkan Småland-Blekinge (RSB)

- Samverkansavtal nytecknas och uppdateras löpande då behov finns. Samverkan sker även med andra kommunala förvaltningar, myndigheter och organisationer.

8.1.7 Varning och information till allmänheten

8.1.7.1 Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA)

Vid allvarliga olyckor, inom eller utom kommunens gränser, ska allmänheten kunna varnas genom viktigt meddelande till allmänheten (VMA). Varnings och informationssystemet kan även användas för att ge beredskapslarm och flyglarm. Det finns möjlighet för räddningsledaren att använda sig av varningsmeddelande (omedelbar risk) eller informationsmeddelande (mindre omedelbar risk) dessa aktiveras via SOS Alarm.

Allmänheten kan uppmärksammas på flera sätt vid ett VMA enligt nedan men det sänds alltid i radio/TV.

- Vid varningsmeddelande kan varningssignalen ”Viktigt meddelande” genom att ljudsändare utomhus används även populärt kallat ”Hesa Fredrik”. Varningssignalen ljuder med en sju sekunders signal omväxlande med 14 sekunders tystnad under minst två minuter. När faran är över sänds alltid signalen ”Faran Över” som är en lång ljudsignal i 30 sekunder. Ljudsändare finns i tätorterna Alvesta, Vislanda, Moheda, Ingelstad och Växjö. Ljudsändarna aktiveras via SOS Alarm eller från brandstationen i Växjö.
- Varning genom ett talmeddelande till fast telefoni inom det drabbade området.
- Varning genom ett sms-meddelande till mobiler som är adressregistrerade i det drabbade området. VMA via sms är en kompletterande tjänst. Det är den aktör som begär VMA som utifrån varje enskild händelse avgör om tjänsten ska nyttjas.
- Varning genom ett sms-meddelande till mobiler som befinner sig i området. Detta sker genom positionering av mobiltelefoner enligt den lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2017.

Under ett pågående VMA kan allmänheten få fortsatt information via Krisinformation.se eller ringa Informationsnumret 113 13.

Mer information om viktigt meddelande till allmänheten finns på Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps hemsida.

Värends Räddningstjänst provar systemet utomhusvarning som finns i tätorterna Alvesta, Vislanda, Moheda, Ingelstad och Växjö genom att utlösa signalen viktigt meddelande och efter tre minuters paus signalera faran över.

Provet ska genomföras klockan 15.00 den första helgfria måndagen i mars, juni, september och december.

Genom avtal med SOS-alarm genomförs aktiveringen av kvartalsprov för VMA enligt ett schema.

Systemet utomhusvarning som finns i orterna Alvesta, Moheda, Ingelstad, Vislanda och Växjö kan även sända ljudsignalen för Beredskapslarm och Flyglarm.

8.2 Per olyckstyp

Av kapitel 4 Risker framgår vilka vanligt förekommande olyckor som räddningstjänsten har att hantera. I hanteringen av en olycka är en viktig utgångspunkt vilken övergripande effekt som ska uppnås genom hanteringen. För att uppnå dessa effekter behöver uppgifter genomföras i syfte att ha en positiv effekt på händelseförloppet – så kallade nyckeluppgifter. Av dessa nyckeluppgifter är vissa sådana som är viktiga för att omedelbart begränsa det fortsatta olycksförloppet direkt i samband med att första enhet anländer till olycksplatsen. Andra nyckeluppgifter är centrala för att bryta hela skadeförloppet.

I Tabell 6 nedan anges per olyckstyp vilka övergripande effekter som ska uppnås samt vilka nyckeluppgifter som är centrala i hanteringen. Detta avser vad som behöver uppnås totalt sett för varje olycka för att hanteringen av olyckan ska kunna bedömas vara klar ur räddningstjänstens perspektiv. För att helt hantera en olycka och nå dessa effekter kan det behövas flera olika styrkor, specialresurser och ledningsresurser.

Olyckstyp	Effekter som uppnås	Nyckeluppgifter	Resurser
Brand i Byggnad	• Rädda liv • Släcka brand • Förhindra brandspridning • Förhindra egendomsskador • Förhindra skador på miljön	• Skapa aktuell lägesbild • Riskbedömning • Akut omhändertagande • Omedelbar åtgärd • Invändig livräddning genom rökdykning • Invändig släckning genom rökdykning • Utvändig släckning • Förhindra spridning till annan brandcell • Förhindra spridning till annan byggnad • Utrymning via stege • Utrymning via höjdfordon • Restvärdes-räddning • Ledning och samordning	• FIP - fordon • Släckfordon • Höjdfordon • Tankfordon • Motorsprutor • Depå • UAV - drönare
Brand ute, övrigt	• Rädda liv • Släcka brand • Förhindra brandspridning • Förhindra egendomsskador • Förhindra skador på miljön	• Skapa aktuell lägesbild • Riskbedömning • Brandsläckning • Brandvattenförsörjning • Samverkan med andra aktörer • Ledning och samordning	• FIP - fordon • Släckfordon • Tankfordon • Motorsprutor • Terrängfordon • UAV - drönare • Depå
Trafikolycka	• Rädda liv • Förhindra följdolyckor • Förhindra skador på miljön • Minska samhälls-påverkan utan att göra avkall på säkerheten	• Skapa aktuell lägesbild • Riskbedömning • Säkra olycksplatsen • Akut omhändertagande • Losstagning • Förhindra utsläpp • Samverkan med andra aktörer • Ledning och samordning	• FIP - fordon • Släckfordon • Buffertfordon • Resurs stor skadeplats • Kemresurs
Olycka	• Rädda liv	• Skapa aktuell lägesbild • Riskbedömning	• FIP - fordon • Släckfordon

med Farliga ämnen	• Stoppa skade-utbredningen • Förhindra skador på miljön	• Avspärra och varna • Utrymma eller inrymma personer • Omedelbar livräddning • Indikering • Förhindra utsläpp • Sanera • Kemdykning • Samverkan med andra aktörer • Ledning och samordning	• Kemresurs • Tankfordon • UAV - drönare
Naturolycka	• Rädda liv • Förhindra skada på egendom • Förhindra skada på miljön • Stödja andra aktörer • Minska påverkan på samhället	• Skapa aktuell lägesbild • Riskbedömning • Säkra framkomlighet på vägar • Terrängtransport • Pumpa vatten • Invallning • Losstagning • Samverkan med andra aktörer • Ledning och samordning	• FIP - fordon • Terrängfordon • Reservkraft • Motorsprutor • Resurs stor skadeplats • UAV - drönare
Nödställd person	• Rädda liv • Minska samhällspåverkan utan att göra avkall på säkerheten	• Skapa aktuell lägesbild • Riskbedömning • Akut omhändertagande • Losstagning • Samverkan med andra aktörer • Ledning och samordning	• FIP - fordon • Släckfordon • Hoppkudde • Resurs stor skadeplats
Drunkning	• Rädda liv	• Skapa aktuell lägesbild • Riskbedömning • Ytvattenlivräddning • Akut omhändertagande • Transport av drabbad med båt • Samverkan med andra aktörer • Ledning och samordning	• FIP - fordon • Båtar • Hansabräda • UAS - drönare

Tabell 6: Övergripande effekter och nyckeluppgifter.

I Tabell 7 nedan anges vad en enskild station i normalfallet klarar av att genomföra per olyckstyp på egen hand innan eventuell förstärkning anländer. För vissa av olyckstyperna anges även vilka resurser som kan vara av särskild vikt för att kunna hantera olyckan och uppnå de önskade effekterna.

Förmågor med tillhörande nivåer I tabellen nedan tas hänsyn till om det finns personella förutsättningar dvs tillräckligt antal personer för att få/kunna genomföra en viss uppgift samt om rätt kompetens och formell behörighet finns. Även resurser i form av räddningsmateriel och fordon har tagits hänsyn till i sammanställningen. När räddningsvärnen, nedan, redovisas som självständiga eller förstärkande resurser förutsätts en ledningsfunktion (räddningsledare). Räddningsvärnen är inte ålagda att ha någon beredskap och därför kan man inte garantera hur många personer som kommer vid larm. (FIP – beredskap finns 5360).

S = Uppgift som styrkan självständigt ska kunna klara av eftersom de är rätt antal personer, har fått rätt utbildning och har tillgång till rätt utrustning/fordon.

F = Uppgift som styrkan ska kunna medverka i men som de ej på egen hand kan genomföra pga. för få personer eller avsaknad av utrustning/fordon.

0 = Upprätthåller ej förmågan. Ska istället betraktas som en resurs då den är tillgänglig.

RIB*= RIB station utan förmåga rökdykning

Olyckstyp	**Omfattning/Nivå**	**Helti d**1000	**RIB**	**RIB***	**Värn**	**Anmärkning**
			1100 1200 1300 1600 5000 5200	1400 5500	5300 5400	1200/1300/1400 1600/5000/5200 5300/5400/5500 har förmåga FIP

Brand i Byggnad	Låg omfattning *Basnivå - utvändig insats utan rökdykning* Medel omfattning *Rökdykning enklare objekt med normal riskmiljö* Hög omfattning *Rökdykning i komplicerade objekt med hög riskmiljö*	S S F*	S S F*	S O O	O O O	*Vid händelse med hög riskmiljö och där rökdykning används som metod, krävs att minst 2 stationer av 1000/1100/5000 deltar.
Brand ute, övrigt	Låg omfattning Medel omfattning Hög omfattning	S S F	S F F	S F F	O O O	Förstärkningsresurs från MSB finns i Ljungby
Trafikolycka	Låg omfattning *Basnivå* Medel omfattning *Kunna skapa tillträde, med hydraul- verktyg* Hög omfattning *Kunna utföra Losstagning, med fastklämda personer*	S S S	S S F*	S F F	O O O	*Resurs stor skadeplats är en regional resurs med placering i Ljungby *Stn1100/5000 Har förmåga losstagning
Olycka med farliga ämnen	Låg omfattning Medel omfattning	S S	S F	S F	O O	*Stn1000 har förmåga kemdykning och är regional resurs i länet.

	Hög omfattning	F	F	F	O	Nationell resurs finns att tillgå via MSB
Naturolycka	Låg omfattning	S	S	S	O	*Kräver samverkan med andra organisationer
	Medel omfattning	S	F	F	O	
	Hög omfattning	F*	F*	F*	O	
Nödställd person	Låg omfattning	S	S	S	O	Stn1000/5000 har möjlighet att rädda personer via höjdfordon
	Medel omfattning	S	S	F	O	
	Hög omfattning	F	F	F	O	
Drunkning	Låg omfattning	S	S	S	O	*Stn5300+5400 har egna båtar (ej förbundets materiel)
	Medel omfattning	S	F	F	O	
	Hög omfattning	F	F	F	O	

Tabell 7: Förmågebeskrivning per station.

Djupare beskrivning av räddningstjänstens nivåer och förmågor samt lokalisering av räddningstjänstens resurser beskrivs i Operativa riktlinjer som finns tillgänglig på räddningstjänstens webbplats www.vrtj.se.

Räddningstjänsten har tagit fram ett kartmaterial som visar räddningstjänstens insatstid samt en vägledning för utrymning med hjälp av räddningstjänstens stegutrustning. I Boverkets byggregler finns regler som under vissa förutsättningar möjliggör projektering med räddningstjänstens stegutrustning, som en av byggnadens utrymningsvägar. En viktig förutsättning är

räddningstjänstens insatstider. Kartan som visar insatstiden finns på https://arcg.is/0CC4Oz0.

8.3. Ledning i räddningstjänsten

Enligt 14 och 15 §§ MSBFS 2021:1 ska en beskrivning av förmågan till övergripande ledning samt förmåga att leda räddningsinsatser göras. Beskrivningen av kommunens förmåga till ledning utgår från Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om ledning av kommunal räddningstjänst, MSBFS 2021:4.

Att leda räddningsinsatser spänner sig från att leda en enskild grupp till att leda ett större system som skall hantera flera större händelser samtidigt eller svåra komplicerade händelser. Att kunna leda och hantera stora, komplicerade eller flera samtidiga räddningsinsatser innebär att man behöver samverka för att kunna hantera det tillfredsställande.

8.3.1 Gemensamma ledningssystemet uppbyggnad för Räddningssystem Småland-Blekinge (RSB)

Ledningssystemet utgår från respektive räddningschef som sätter gränserna för hur man skall hantera larmtyper, resurser och ledningsnivåer. En gemensam ledningsdoktrin beskriver hur systemet är tänkt att fungera för de olika typerna av händelserna vilket ledningssystemet utgår i från. Gemensamt för systemet är att man har en likvärdig syn och uppbyggnad inom hela området för att skapa och enkelhet och snabbhet i systemuppbyggnaden allt eftersom en eller flera händelse växer och kräver en större ledningskapacitet.

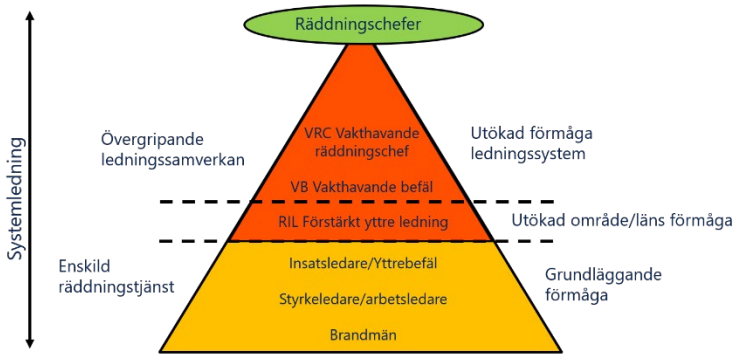

Figur 25 Schematisk bild av ledningsnivåerna i systemet.

Ledningssystemet är uppbyggt för att snabbt kunna lämna över en eller flera omfattande räddningsinsatser till staten, i fösta hand sker det av drabbad länsstyrelse och en dialog sker om behovet av övertagandet. Ledningssystemet skall kontinuerligt ha förmåga att leverera beslutsunderlag och information till

dabbad kommun, länsstyrelse, Myndigheten för samhällsskydd samt övrigt berörda myndigheter.

8.3.2 Beslutsdomäner

För ledning av operativ räddningstjänst finns tre olika beslutsdomäner med skiftande beslutanderätt. De olika ledningsfunktionerna kommer att arbeta inom olika beslutsdomäner och i olika tidsskalor för att hela tiden skapa rätt förutsättningar för att kunna genomföra och ha beredskap för räddningsinsatser

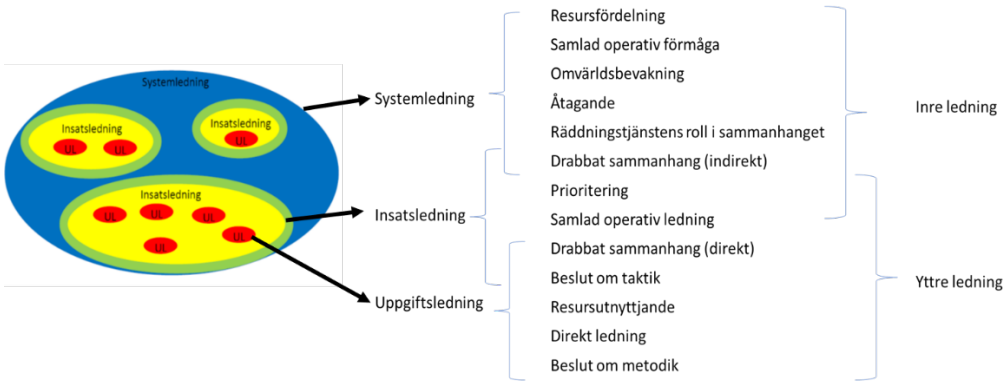

Figur 26 Schematisk bild av beslutsdomänerna i ledningssystemet

Uppgiftsledning

- Bedriva direkt ledning av räddningsenheter/resurser
- Leda en organisatorisk del i utförande av tilldelad uppgift
- Samordna utförandet inom den organisatoriska delen

Insatsledning

- Utöva den samlade ledningen av en enskild räddningsinsats
- Besluta om räddningsinsatsens mål och taktiska genomförande
- Besluta om och fördela uppgifter till olika organisatoriska delar/funktioner i räddningsinsatsen
- Samordna räddningsinsats genomförande.

Systemledning

- Definiera och kunna besluta om räddningstjänstorganisationernas roll och tillämpning av uppdrag inom området.
- Kunna besluta om beredskaps av räddningsresurser i förhållande till riskbild

- Definiera och kunna besluta om räddningsinsatsers ramar (avsikt, mål, resurs, tid och geografi) tidigt kunna ta ställning till om räddningsinsats ska startas eller inte startas.
- Kunna samordna och prioritera mellan räddningsinsatser och beredskap utifrån hjälpbehov och riskbild
- Värdera behov och besluta om såväl initiala resurstilldelningar som förstärkningar
- Kunna organisera och anpassa ledningsarbetet under händelser
- Kunna samverka med andra aktörer, offentliga och privata

8.3.2.1 Roller i ledningssystemet

Värends räddningstjänst följer ELS enligt handbok MSB1794

8.3.2.1.1 Räddningsledare

Enligt 3 kap 16 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) är räddningschefen räddningsledare men kan utse någon annan behörig att vara räddningsledare vid en räddningsinsats. Vakthavande Befäl har möjlighet att vara räddningsledare tills befäl med delegation att agera som räddningsledare är utsedd vilket det vanligtvis är förutbestämt eller vid tillfällen då inget befäl finns på platsen. Samtliga befäl i ledningsorganisationen (se nedan) ska kunna verka som räddningsledare inom samtliga kommuner eller organisationer som omfattas av ledningssystems område.

Räddningsledaren är ytterst ansvarig för arbetet på skadeplatsen och anger mål med insatsen. Räddningsledaren ansvarar för att målen med insatsen är tydligt kommunicerat till personalen på skadeplatsen. Räddningsledare ska kontinuerligt följa upp och vid behov justera genomförandet för att nå målet med den enskilda räddningsinsatsen. Det ska alltid tydligt framgå vem som är räddningsledare vid en insats. Övertagande av räddningsledarrollen rollen skall tydligt kommuniceras. Räddningsledaren ansvarar för att varje räddningsinsats avslutas enligt 3 kap 9 § LSO.

Följande roller och nivåer finns inom ledningsorganisationen:

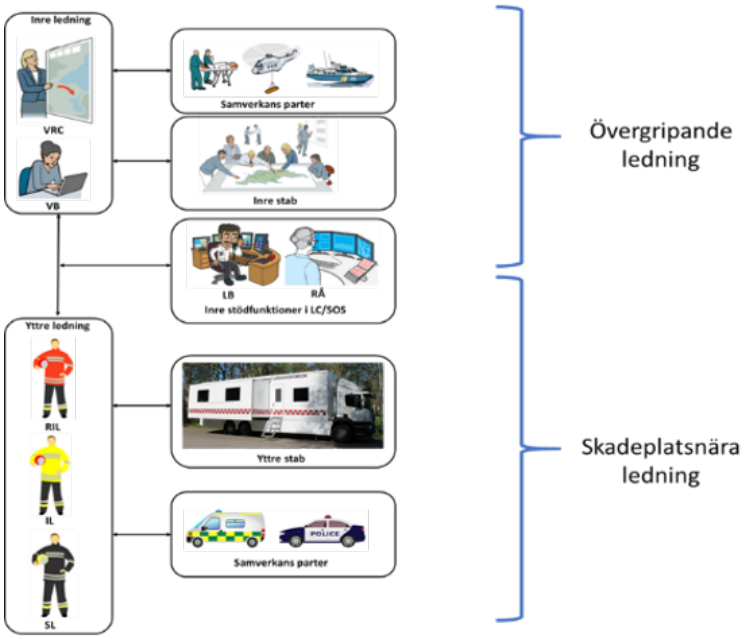

Figur 27 Roller och nivåer finns inom ledningsorganisationen

8.3.2.1.2 VRC (Vakthavande Räddningschef)

Högsta beslutsfattare i systemet utgörs av en regional räddningschef i beredskap, VRC. VRC har ansvar för att systemet är ändamålsenligt enligt rutiner. Som stöd för att hantera ledning av systemet och säkerställa adekvat beredskap över ytan samt för kontinuerlig omvärldsbevakning finns ett vakthavande befäl, VB.

VRC har rollen som räddningsledningschef enligt MSBFS 2021:4.

8.3.2.1.3 VB (Vakthavande befäl)

Ett vakthavande befäl (VB) på ledningscentralen svarar i första hand för att säkerställa adekvat beredskap över ytan och göra kontinuerliga bedömningar hur belastat systemet är och förse VRC med beslutsunderlag för denna skall kunna ta beslut om åtgärder krävs för att systemet skall fungera tillfredsställande över hela ytan. VB kan medlyssna samtal som bedöms kunna leda till omfattande eller komplicerade räddningsinsatser eller om det kan bli stor påfrestning på systemet. VB stödjer ledningsbefälet i prioriteringar av räddningsresurser.

VB har rollen som driftchef enligt MSBFS 2021:4.

8.3.2.1.4 LB (Ledningsbefäl)

LB medlyssnar normalt alla samtal som bedöms kunna leda till räddningsinsats. LB stödjer SOS Alarms räddningsåtgörare, RÅ, med beslut om att tillföra respektive återkalla styrkor i utlarmningsskedet samt med beslutsunderlag till VB för att denne skall kunna göra påfrestningsbedömningar på systemet.

8.3.2.1.5 RIL (Regional insatsledare)

Högsta ledningsnivå på skadeplats utgörs av regional insatsledare, RIL. Funktionen RIL larmas till större insatser där det föreligger av ett utökat ledningsbehov och förväntas kunna agera som räddningsledare, stabschef* eller insatschef, såväl som i stödjande roller i både system-, insats- och uppgiftsledning. Regional kan även betyda annat än länsvis och det kan samtidigt finnas fler RIL beroende på hur dimensioneringen av ledningsfunktionen ser ut i övriga organisationer.

8.3.2.1.6 IL (Insatsledare)

Andra ledningsnivå utgörs av insatsledare, IL som finns i jour eller beredskap beroende på vilken organisation IL tillhör. Funktionen IL larmas vid behov till insats där det normalt sett är larmat flera räddningsstyrkor och arbetar där med ledning av insats tillsammans med övriga befäl i det ledningsteam som skapas på skadeplats. Insatsledaren kan agera i rollen som insatschef, stabschef*, funktionschef*, räddningsledare eller storsektorchef.

8.3.2.1.7 SL/AL (Styrkeledare/Arbetsledare)

Första ledningsnivå utgörs av styrkeledare SL som finns i jour eller beredskap beroende på vilken kategori RIB eller heltid som SL tillhör. SL larmas antingen som första insatsperson FIP och/eller som SL tillsammans med sin räddningsstyrka. SL leder insats antingen själv eller tillsammans med övriga befäl i det ledningsteam som skapas på skadeplats. Där vi inte har möjlighet att upprätthålla SL-kompetens finns det utbildade arbetsledare, AL. Dessa har inte räddningsledarmandat och räddningsledare utgår då initialt från distans.

8.4. Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

Vid flera samtidiga eller vid resurskrävande räddningsinsatser inom kommunen kan länets resurser omfördelas utifrån rådande behov. Det görs inom ramen Räddningssystem Småland-Blekinge (RSB) och den systemledningsorganisation som finns upprättad. Räddningsstyrkor och ledningsfunktioner anpassas både till numerär och geografisk placering vid förändrad risk- och hotbild i syfte att:

- bedriva övergripande ledningsarbete
- genomföra räddningsinsatser
- skapa beredskap för nya räddningsinsatser

Samarbetet mellan räddningstjänsterna stärker förmågan till effektivt ledningsarbete vilket medför följande fördelar för de olycksdrabbade:

- snabbare hjälp till den olycksdrabbade vid flera samtidigt inträffade olyckor
- utökad förmåga till snabb resursuppbyggnad
- större uthållighet vid flera samtidiga eller omfattande räddningsinsatser
- utökad förmåga att hantera alternativa händelseutvecklingar.

VRC ansvarar för den övergripande prioriteringen mellan en eller flera samtidiga räddningsinsatser och den rådande beredskapen över tid. VB ska kontinuerligt följa utryckningsverksamheten och följa upp räddningsinsatsernas effekt gentemot hjälpbehov och andra skyddsvärden. Prioriteringar av resurstilldelning i det tidiga skedet vid samtidiga räddningsinsatser utförs av LB efter bedömt behov. VB har mandat att besluta om alarmering och beredskapsproduktion inom de ramar som fastställs gemensamt eller av de direkta beslut som VRC ger.

8.5. Räddningstjänst under höjd beredskap

Den kommunala organisationen för räddningstjänst utgör en viktig del av totalförsvaret. Totalförsvaret regleras i Lag (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap. Totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). Det civila försvaret handlar om att värna civilbefolkningen, säkerställa viktiga samhällsfunktioner och bidra till

Försvarsmaktens förmåga. Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB) ingår i det civila försvaret.

Räddningstjänst under höjd beredskap beskrivs i LSO 8 kap. För att skydda och rädda människor och egendom vid höjd beredskap ska räddningstjänst enligt LSO 8 kap 2§ utöver sina normala uppgifter ansvara för:

- upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden
- indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot nukleära och kemiska vapen
- kompletterande åtgärder som är nödvändiga för att denna verksamhet ska kunna fullgöras, samt delta i åtgärder för första hjälp och transport av skadade samt för befolkningsskydd.

Lagen klargör att i övrigt ska samma regler och förhållanden gälla som vid utförande av kommunal räddningstjänst. Dessutom beskrivs att under höjd beredskap kan personal inom kommunens organisation för räddningstjänst tas i anspråk för uppgifter som inte berör den egna kommunen.

Som ett inledande steg i hanteringen av räddningstjänst under höjd beredskap och civilt försvar som omfattar arbete med krigsorganisation, kompetenshöjande åtgärder samt säkerhetsskydd.

Organisationen vid höjd beredskap bygger på den fredstida organisationen och dess ansvarsområden. Ett fortsatt planeringsarbete bör påbörjas med stöd av MSB vägledning Räddningstjänst under höjd beredskap – RUHB, del 1. Stöd för inledande planering och fortsatt utvecklingsarbete (MSB1456).

9. Uppföljning, utvärdering och lärande

Uppföljning av verksamhetsmål sker i huvudsak kvantitativt och i samband med tertial-och delårsuppföljning två gånger under året samt en redovisning vid årsbokslut.

En olycka som har föranlett en räddningsinsats ska, enligt 3 kap. 10 § LSO, undersökas för att i skälig omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts. MSB:s föreskrifter om undersökningsrapporter MSBFS 2021:5 anger vad en undersöknings-rapport minst ska innehålla. Avslutade undersökningsrapporter ska även skickas in till MSB. Bestämmelsen avser både så kallade händelserapporter och särskilda olycksutrednings-rapporter.

Alla räddningsinsatser dokumenteras i en händelserapport. Brister, frågeställningar och erfarenheter som dokumenteras i rapporten fångas systematiskt upp och vidarebefordras inom organisationen.

Om det finns behov av en djupare undersökning genomförs en utökad olycksundersökning. Beroende på behov kan den utökade undersökningen vara mer eller mindre omfattande.

Detta ligger också till grund för planering av utbildning och övning för utveckling av verksamheten.

Bilaga B: Beskrivning av samråd

Direktionen för Värends Räddningstjänst har beslutat att genomföra samråd av förslag till handlingsprogram för skydd mot olyckor. Förslaget skickas till aktörerna som omnämns i Värends Räddningstjänst tjänsteskrivelse vilket är angränsande kommuner samt övriga kommuner i Kronoberg, alla myndigheter som har direkt anknytning till räddningsverksamheten i kommunen.

Lista på vilka som har fått handlingsprogrammet för samråd.

- Lessebo kommun
- Ljungby kommun
- Markaryds kommun
- Sävsjö kommun
- Tingsryds kommun
- Uppvidinge kommun
- Värnamo kommun
- Älmhults kommun
- Region Kronoberg
- Försvarsmakten militärregion syd
- Länsstyrelsen i Kronoberg
- Polismyndigheten region syd
- Trafikverket

Kommentarer redovisas nedan: